# HISTORIAN VÄÄRENTÄJÄT

(HISTORIALLINEN SELITYS)

1948

KARJALAIS-SUOMALAISEN SNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI

# HISTORIAN VÄÄRENTÄJÄT

(HISTORIALLINEN SELITYS)

1948

KARJALAIS-SUOMALAISEN SNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI

Tammikuun lopussa Amerikan Yhdysvaltojen Valtiodepartementti yhdessä Englannin ja Ranskan Ulkoministeriöiden kanssa julkaisi kokoelman hitleriläisten diplomaattisten virkamiesten tiedoituksista ja päiväkirjojen erilaisista muistiinpanoista antaen tälle kokoelmalle salaperäisen nimen „Natsien ja Neuvostoliiton suhteet vuosina 1939—1941".

Tämän kokoelman alkulauseesta nähdään, että Yhdysvaltojen, Iso-Britannian ja Ranskan Hallitukset olivat jo vuoden 1946 kesällä sopineet keskenään niiden aineistojen julkaisemisesta, joita amerikkalaiset ja englantilaiset sotilasviranomaiset saivat Saksassa haltuunsa Saksan ulkoministeriön arkistoista vuosilta 1918—1945. Tässä ansaitsee huomiota se seikka, että julkaistuun kokoelmaan on otettu ainoastaan vuosia 1939—1941 koskeva aineisto, mutta Valtiodepartementti ei ole julkaissut tässä kokoelmassa aikaisempien vuosien ja muun muassa Münchenin kautta koskevaa aineistoa ja näin ollen tuo aineisto on salattu maailman yleiseltä mielipiteeltä. Se ei ole tietenkään sattuma ja sen tarkoituksella ei ole mitään yhteistä historialliseen totuuteen objektiivisesti ja rehellisesti suhtautumisen kanssa.

Puolustellakseen jollain tavalla yleisen mielipiteen edessä tässä kokoelmassa julkaistujen hitleriläisten virkamiesten tarkistamattomien ja mielivaltaisesti yhteyksistään irtiperäistyjen muistiinpanojen yksipuolista julkaisemista Englannin ja Yhdysvaltojen lehdistö on laskenut liikkeelle tekaistun selityksen, että muka „venäläiset hylkäsivät Lännen ehdotuksen yhdessä julkaista täydellinen selostus natsilaisesta diplomatiasta".

Tämä englantilaisten ja amerikkalaisten piirien lausunto **ei ole todellisuuden mukainen.**

Todellisuudessa asia oli seuraavasti. Kun vuoden 1945 kesällä ulkomaiden sanomalehdistöön ilmestyi tietoja siitä, että Englannissa on alettu valmistautua Saksasta sotasaaliina saatujen asiakirjojen julkaisemiseen, niin Neuvostoliiton Hallitus kääntyi Iso-Britannian Hallituksen puoleen vaatimuksella, että Neuvostoliiton asiantuntijat osallistuisivat niiden saksalaisten asiakirjojen yhtei-

seen käsittelyyn, joita englantilaiset ja amerikkalaiset sotajoukot olivat saaneet haltuunsa Saksassa. Neuvostoliiton Hallitus ei pitänyt suotavana tällaisten asiakirjojen julkaisemista ilman yhteistä suostumusta eikä myöskään voinut ottaa itselleen vastuuta näiden asiakirjojen julkaisemisesta ilman huolellista ja objektiivista tarkastamista, koska mainittujen asiakirjojen julkaiseminen ilman näitä alkeellisia ehtoja olisi vain huonontanut hitlerinvastaisen liiton jäsenmaiden välisiä suhteita. Mutta Englannin Ulkoasiainministeriö **hylkäsi Neuvostoliiton ehdotuksen** vedoten siihen, että Neuvostoliiton Hallituksen asettama kysymys kaapattujen hitleriläisten asiakirjojen jäljennösten vaihtamisesta on ennenaikainen.

Samoin on tunnettua, että Yhdysvaltojen valtuuskunta Saksan Valvontaneuvoston Poliittisessa osastossa esitti syyskuun 6 pnä 1945 oman ohjeluonnoksensa saksalaisten arkistojen ja asiakirjojen käsittelemisestä. Tämä ohjeluonnos edellytti saatettavaksi koko Saksassa voimaan samanlainen järjestys arkistoaineiston keräämisessä ja säilyttämisessä sekä annettavaksi Yhdistyneiden kansakuntien järjestöön kuuluvien maiden edustajille oikeus tutustua näihin asiakirjoihin. Katsottiin myös mahdolliseksi jäljennösten ottaminen näistä asiakirjoista ja niiden julkaiseminen. Tätä ehdotusta käsiteltiin Poliittisen osaston neljässä istunnossa, mutta englantilaisten ja amerikkalaisten pyynnöstä asian käsittely siirrettiin sillä tekosyyllä, ettei heillä muka ollut ohjeita, ja sen jälkeen, kun Yhdysvaltojen edustaja ilmoitti, että Yhdysvaltojen Hallitus valmistelee uutta ehdotusta ja pyytää katsomaan esitetyn ohjeluonnoksen merkityksensä menettäneeksi, kysymys poistettiin Poliittisen osaston päiväjärjestyksestä.

Näin ollen väite, että Neuvostoliiton Hallitus olisi muka kieltäytynyt osallistumasta Saksan arkistoaineiston julkaisemisen valmisteluun, on **valheellinen.**

Samaan aikaan, kun yllämainittu kokoelma julkaistiin Yhdysvalloissa ja siitä riippuvaisissa maissa, alkoi aivan kuin taikasauvan kosketuksesta uusi hillitön parjauskamppailu vuonna 1939 Neuvostoliiton ja Saksan välillä solmitun hyökkäämättömyyssopimuksen johdosta, joka oli muka suunnattu länsivaltoja vastaan.

Näin ollen Neuvostoliiton ja Saksan suhteita vuosina 1939—1941 käsittelevän kokoelman Yhdysvalloissa julkaisemisen todellinen tarkoitus on aivan selvä. Sen tarkoituksena ei ole objektiivisen selityksen antaminen historiallisista tapahtumista, vaan sen tarkoituksena on vääristää tapahtumien todellinen kuva, solvata ja parjata Neuvostoliittoa ja heikentää Neuvostoliiton kansainvälistä vaikutusta todella demokraattisena ja järkkymättömänä taistelijana aggressiivisia ja demokratianvastaisia voimia vastaan.

Tuollainen valapattoinen menettely vastaa englantilais-amerikkalaisten maiden hallitseville piireille ominaista käsitystä liittolaissuhteista ja sen tarkoituksena on se, että liittolaisten välisten rehellisten ja vilpittömien suhteiden, niiden keskinäisen luottamuksen ja kannatuksen asemesta toteutetaan politiikkaa, jolloin käytetään kaikki mahdollisuudet aina parjaamiseen asti liittolaisensa heikentämiseksi omissa ahtaissa itsekkäissä tarkoituksissaan ja asemiensa lujittamiseksi liittolaisensa kustannuksella.

Ei voida olla ottamatta huomioon myöskään Yhdysvaltojen hallitsevien piirien pyrkimystä horjuttaa Neuvostoliittoa vastaan suunnatulla parjauskamppailullaan edistysmielisten voimien vaikutusta omassa maassaan, jotka vaativat suhteiden parantamista Neuvostoliiton kanssa. Antamalla isku Yhdysvaltain edistysmielisille aineksille tahdotaan epäilemättä heikentää niiden vaikutusta vuonna 1948 syksyllä toimitettavien Yhdysvaltojen uuden presidentin vaalien yhteydessä.

Kokoelma on täynnä asiakirjoja, joita hitleriläiset diplomaattiset virkamiehet ovat kyhänneet Saksan diplomaattisten toimistojen sokkeloissa. Jo yksistään tämän seikan olisi pitänyt olla varoituksena sellaisten asiakirjojen yksipuolista käyttämistä ja julkaisemista vastaan, jotka ovat luonteeltaan yksipuolisia ja tendenssimäisiä ja selittävät tapauksia hitleriläisen hallituksen kannalta ja joiden tarkoituksena on antaa näille tapauksille hitleriläisille edullinen valaistus. Juuri sen vuoksi Neuvostoliiton Hallitus aikanaan vastusti sotasaaliina Saksasta saatujen asiakirjojen yksipuolista julkaisemista ilman niiden huolellista ja yhteistä ennakkotarkastusta. Vieläpä Ranskan Hallituksen France Pressen tietotoimistonkin täytyi myöntää, että mainittujen asiakirjojen julkaisemistapa, jotka asiakirjat kolme Hallitusta antoi julkisuuteen Neuvostoliiton tietämättä, „ei aivan vastaa normaalia diplomaattista menettelytapaa".

Englannin Hallitus ei kuitenkaan ollut samaa mieltä. Yhdysvaltojen, Englannin ja Ranskan Hallitukset ryhtyivät yksipuolisesti julkaisemaan saksalaisia asiakirjoja karttamatta edes historian väärentämistä ja yrittivät parjata Neuvostoliittoa, joka kantoi harteillaan hitleriläistä aggressiota vastaan käydyn taistelun perustaakan.

Nämä Hallitukset ovat siten ottaneet itselleen kaiken vastuun tuollaisen yksipuolisen teon seurauksista.

Sen vuoksi Neuvostoliiton Hallitus katsoo oikeudekseen julkaista vuorostaan ne Hitler-Saksan ja Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltojen Hallitusten suhteita koskevat salaiset asiakirjat, jotka ovat joutuneet Neuvostoliiton Hallituksen käsiin ja jotka edellämainitut Hallitukset ovat **salanneet** yleiseltä mielipiteeltä. Ne ovat salanneet nämä asiakirjat eivätkä halua julkaista niitä. Mutta meidän mielestämme nämä asiakirjat on kaiken tapahtu-

neen jälkeen julkaistava, jotta historiallinen totuus voitaisiin palauttaa arvoonsa.

Neuvostoliiton Hallituksella on tärkeitä asiakirjoja, joita neuvostosotajoukot saivat käsiinsä Hitler-Saksan murskaamisen aikana ja joiden julkaiseminen auttaa antamaan oikean kuvan Hitlerin aggression ja toisen maailmansodan valmistelun ja kehityksen todellisesta kulusta.

Tätä tarkoitusta palvelee myöskin tänään julkaistu Neuvostoliiton Ministerineuvoston Tiedonantotoimiston julkaisema historiallinen selitys „Historian väärentäjät".

Tätä kysymystä koskevat salaiset asiakirjat julkaistaan lähiaikoina.

## I

## MITEN ALKOI SAKSAN AGGRESSION VALMISTELU

Amerikkalaiset väärentäjät sekä heidän englantilaiset ja ranskalaiset apurinsa yrittävät saada aikaan sellaisen käsityksen, että Saksan aggression, joka kehittyi toiseksi maailmansodaksi, valmistelu alkoi muka vuoden 1939 syksyllä. Mutta kukapa meidän aikanamme, lukuunottamatta aivan naiiveja ihmisiä, jotka ovat valmiit uskomaan mihin liioiteltuun sensaatioon tahansa, voi joutua tuohon ansaan? Kukapa ei tietäisi, että Saksa alkoi valmistautua sotaan heti Hitlerin valtaantulon jälkeen? Kukapa ei tietäisi, että hitleriläisen valtakomennon loivat Saksan monopolistiset piirit Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltojen hallitsevan leirin täydellä suostumuksella?

Valmistautuakseen sotaan ja varustaakseen itsensä uusiaikaisilla aseilla Saksan oli palautettava kuntoon ja kehitettävä raskasta teollisuutta, ennen kaikkea metallurgiaa ja sotateollisuutta Ruhrilla. Ensimmäisessä maailmansodassa kärsimänsä häviön jälkeen Saksa, joka oli Versaillesin sopimuksen ikeen alla, ei voinut tehdä sitä lyhyessä ajassa omin voimin. Saksan imperialismi sai siinä voimakasta tukea Amerikan Yhdysvalloilta.

Kukapa ei tietäisi, että Amerikan pankit ja trustit, toimien Hallituksen täydellä suostumuksella, sijoittivat Versaillesin jälkeisellä kaudella Saksan talouteen ja antoivat Saksalle luottoa miljardeja dollareja, jotka käytettiin Saksan sotateollisuuspotentiaalin ennalleen palauttamiseen ja kehittämiseen.

On tunnettua, että Versaillesin rauhan jälkeisellä kaudella Saksassa pantiin toimeen kokonainen joukko toimenpiteitä, jotka oli suunnattu Saksan raskaan teollisuuden, muun muassa Saksan sotateollisuuspotentiaalin kuntoonpalauttamiseen. Hyvin suuri osuus tässä oli niinsanotulla Dawesin laatimalla Saksan sota-

korvaussuunnitelmalla, jonka avulla Yhdysvallat ja Englanti aikoivat saattaa Saksan teollisuuden riippuvaiseksi Amerikan ja Britannian monopoleista. Dawesin suunnitelma puhdisti tien ulkolaisen, pääasiassa amerikkalaisen pääoman voimaperäiselle virtaukselle ja sijoittamiselle Saksan teollisuuteen. Tämän seurauksena alkoi jo vuonna 1925 Saksan teollisuuden nousu, joka johtui voimaperäisestä tuotantokoneiston uudestiaseistamisen prosessista. Samanaikaisesti kasvoi jyrkästi Saksan vienti, joka vuoteen 1927 saavutti vuoden 1913 tason ja valmiisiin tuotteisiin nähden ylittikin tämän tason 12 prosentilla (vuoden 1913 hinnoissa). Kuudessa vuodessa — vuodesta 1924 vuoteen 1929 — ulkomaisen pääoman virtaus Saksaan oli yli 10—15 miljardia markkaa pitkäaikaisia sijoituksia ja yli 6 miljardia markkaa lyhytaikaisia sijoituksia. Eräiden tietojen mukaan pääomasijoitusten määrä oli huomattavasti suurempi. Se johti Saksan taloudellisen ja muun muassa sotilaallisen potentiaalin jättiläismäiseen voimistumiseen. Tässä asiassa oli johtava osuus amerikkalaisilla pääomasijoituksilla, jotka käsittivät vähintään 70 prosenttia kaikista pitkäaikaisista lainoista.

Hyvin tunnettua on se osuus, joka Saksan raskaan teollisuuden rahoittamisessa sekä Amerikan teollisuuden ja Saksan teollisuuden välisen kiinteän yhteistoiminnan luomisessa ja laajentamisessa oli amerikkalaisilla monopoleilla, joiden etunenässä olivat Dupontien, Morganien, Rockefellerien, Lamontien perheet ja muut Yhdysvaltojen teollisuusmagnaatit. Johtavat amerikkalaiset monopolit osoittautuivat olevan mitä kiinteimmässä yhteydessä Saksan raskaaseen teollisuuteen, sotateollisuuskonserneihin ja pankkeihin. Johtava amerikkalainen kemiallinen konserni „Dupont de Nemour", joka on eräs suurimpia „General Motors" automobiilitrustin osakkeiden omistajia, ja Britannian valtakunnan kemiallinen trusti („Imperial Chemical Industries") olivat kiinteässä teollisuusyhteydessä saksalaisen „I. G. Farbenindustrie" kemiateollisuuden konsernin kanssa, jonka kanssa ne vuonna 1926 solmivat kartellisopimuksen maailman ruutimarkkinoiden jakamisesta. „Rohm & Haas" toiminimen hallinnon puheenjohtajana Philadelphiassa (Yhdysvallat) oli ennen sotaa tämän toiminimen päämiehen liikekumppani Darmstadtissa (Saksa). Tuon konsernin entinen johtaja Rudolf Müller puuhailee muuten nykyään „kaksoisvyöhykkeessä" ja pelaa huomattavaa osaa kristillisen demokraattisen liiton johtavissa piireissä. Vuoden 1931 ja vuoden 1939 välisenä aikana saksalainen kapitalisti Schmitz, „I. G. Farbenindustrie" konsernin puheenjohtaja ja „Deutsche Bank'in" neuvoston jäsen, valvoi amerikkalaisen „General Duestuffs Corporation" toiminimen toimintaa. Münchenin konferenssin jälkeen (v. 1938) amerikkalainen „Standard Oil" trusti solmi sopimuksen „I. G. Farbenindustrien" kanssa, jonka sopimuksen perusteella

viimeksimainittu pääsi osalliseksi Yhdysvalloissa tuotetusta lentokonebensiinistä saadusta voitosta, minkä vastineeksi se helposti kieltäytyi viemästä Saksasta keinotekoista bensiiniä, jota Saksa kokosi silloin varastoon sotaa varten.

Tällaiset yhteydet olivat luonteenomaisia muillekin, eikä vain amerikkalaisille kapitalistisille monopoleille. Mitä kiinteimpiä taloudellisia yhteyksiä, joilla ei ollut pelkästään kaupallinen, vaan myöskin sotilaallinen merkitys, oli juuri ennen sodan alkua esimerkiksi Britannian teollisuusliiton ja Saksan valtakunnan teollisuusryhmän välillä. Näiden monopolististen yhtymäin edustajat julkaisivat vuonna 1939 Düsseldorfissa yhteisen lausunnon, jossa muun muassa sanottiin, että sopimuksen tarkoituksena on „pyrkimys taata kyseessäolevien maiden teollisuuden mahdollisimman täydellinen yhteistoiminta". Ja tämä tapahtui aikana, jolloin Hitler-Saksa nielaisi Tshekkoslovakian! Eipä ihme, että tästä asiasta lontoolainen „Economist" aikakauslehti kirjoitti: „Eiköhän Düsseldorfin ilmapiirissä ole jotain sellaista, joka saa järkevät ihmiset menettämään järkensä?" *

Kuvaavana esimerkkinä amerikkalaisen ja saksalaisen sekä myöskin englantilaisen pääoman kiinteästä yhteenkietoutumisesta on tunnettu Schröderin pankki, jossa johtava osuus oli Stinnesin. Tissenin ja Ruhrin muiden teollisuusmagnaattien järjestämällä saksalaisella „Vereinigte Stahlwerke" terästrustiila, jonka keskukset olivat New Yorkissa ja Lontoossa. Tämän pankin asioissa oli johtava osuus Allan Dullesilla, lontoolaisten, kölniläisten ja hampurilaisten Schröderien johtajalla New Yorkissa — „I. G. Schröder Banking Corporation" toiminimen johtajalla. Tämän pankin New Yorkin keskuksessa oli johtava osa tunnetulla „Sullivan and Cromwell" asianajotoimistolla, jonka johdossa oli hra Marshallin nykyinen pääneuvonantaja John Foster Dulles, ja joka oli kiinteässä yhteydessä Rockefellerin maailmankuulun „Standard Oil" naftatrustin sekä Amerikan mahtavimman „Chase National Bank'in" kanssa, jotka sijoittivat Saksan teollisuuteen suuria pääomia.

Vuonna 1947 New Yorkissa ilmestyneessä R. Sasulyn kirjassa korostetaan, että heti sen jälkeen, kun Saksassa Versaillesin rauhansopimuksen jälkeisellä kaudella saatiin inflatio pysähtymään ja markka vakaantui, niin ulkomaiset lainat alkoivat kirjaimellisesti tulvia Saksaan. Ja vuosien 1924 ja 1930 välisenä aikana Saksan ulkomaanvelka kasvoi yli 30 miljardilla markalla.

Ulkomaisen, pääasiassa amerikkalaisen pääoman avulla Saksan teollisuus, varsinkin „Vereinigte Stahlwerke" (saksalainen toiminimi) rekonstruoitiin ja modernisoitiin laajasti. Eräät lainat

---

* **Corwin D. Edwards.** Kansainväliset kartellit taloudessa ja politiikassa, 1947.

menivät välittömästi niille liikkeille, joilla oli pääosa uudestiaseistamisessa.*

Rinnan englantilais-saksalais-amerikkalaisen Schröderin pankin kanssa oli saksalaisen „Vereinigte Stahlwerke" terästrustin rahoittamisessa näinä vuosina johtava osa myöskin eräällä New Yorkin suurimmalla Dillon Read and Co pankilla, jonka eräänä johtajana oli monta vuotta nykyinen puolustusministeri Forrestal.**

Juuri tämä amerikkalaisten dollarien kultasade hedelmöitti Hitler-Saksan raskaan teollisuuden ja muun muassa sotateollisuuden. Nämä merentakaisten monopolien Hitler-Saksan sotatalouteen sijoittamat miljardit amerikkalaiset dollarit loivat uudestaan Saksan sotilaallisen potentiaalin ja antoivat hitleriläisen valtakomennon käsiin sen aggression toteuttamiselle tarvittavan aseen.

Nojaten pääasiassa amerikkalaisten monopolien finanssitukeen Saksa loi uudelleen lyhyessä ajassa mahtavan sotateollisuuden, joka kykeni tuottamaan valtavat määrät ensiluokkaisia aseita, tuhansia hyökkäysvaunuja, lentokoneita, tykkejä, uusimallisia sotalaivoja ja muuta aseistusta.

Kaiken tämän tahtoisivat unohtaa ne historian väärentäjät, jotka yrittävät välttää vastuuta harjoittamastaan politiikasta, joka aseisti Hitlerin aggression ja sytytti uuden maailmansodan, joka johti historiassa ennen tuntemattomaan sotilaalliseen katastrofiin, mikä maksoi ihmiskunnalle miljoonia ihmisuhreja.

Näin ollen ei saa unohtaa, että hitleriläisten aggression ensimmäisenä ja tärkeimpänä edellytyksenä oli Saksan raskaan teollisuuden ja sotateollisuuden henkiinherättäminen ja uudistaminen, mikä kävi mahdolliseksi ainoastaan Amerikan Yhdysvaltojen hallitsevien piirien suoranaisen ja laajan finanssiavun ansiosta.

Mutta siinä ei ole vielä kaikki.

Toisena ratkaisevana tekijänä, joka edisti hitleriläisten aggression valloilleenpääsyä, oli Englannin ja Ranskan hallitsevien piirien politiikka, joka tunnetaan Hitler-Saksan „rauhoituspolitiikkana", kollektiivisesta turvallisuudesta kieltäytymisen politiikkana. Nykyään pitäisi kaikille olla selvä se, että nimenomaan tämä Englannin ja Ranskan hallitsevien piirien politiikka, mikä ilmeni kieltäytymisessä kollektiivisesta turvallisuudesta, kieltäytymisessä vastaiskun antamisesta, myöntymisissä Hitler-Saksan aggressiivisiin vaatimuksiin, — johti toiseen maailmansotaan.

---

* **Richard Sasuly**, „I. G. Farben". Boni and Gaer, New York, 1947, p. 80.

** Stock Exchange Year Book, London, 1925; Who's Who in America; Who's Who in Finance, Banking and Insurance; Moody's Manual of Railroads and Corporation Securities; Poor's Manual, 1924—1939.

Siirtykäämme tosiasioihin:

Jo kohta Hitlerin valtaantulon jälkeen Englannin ja Ranskan Hallitusten ponnistelujen tuloksena Roomassa allekirjoitettiin vuonna 1933 neljän vallan — Iso-Britannian, Saksan, Ranskan ja Italian „Sopimus yhteisymmärryksestä ja yhteistoiminnasta". Tämä sopimus merkitsi Englannin ja Ranskan Hallitusten sopimusta Saksan ja Italian fasismin kanssa, joka siihen aikaan ei enää salannut aggressiivisia aikomuksiaan. Samalla tämä fasististen valtioiden kanssa tehty sopimus merkitsi kieltäytymistä politiikasta, jonka tarkoituksena oli rauhaarakastavien maiden yhteisrintaman lujittaminen aggressiivisia valtioita vastaan. Sopimalla Saksan ja Italian kanssa niiden maiden selän takana, jotka osallistuivat silloiseen aseistariisumiskonferenssiin, jossa käsiteltiin Neuvostoliiton ehdotusta hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta ja sopimuksen solmimisesta hyökkäävän puolen määrittelemistä varten — Iso-Britannia ja Ranska antoivat iskun yleisen rauhan ja kansojen turvallisuuden asialle.

Sen jälkeen, vuonna 1934, Englanti ja Ranska auttoivat Hitleriä käyttämään hyväkseen paanien Puolan, Englannin ja Ranskan liittolaisen, vihamielistä suhtautumista Neuvostoliittoon, minkä tuloksena solmittiin Saksan ja Puolan hyökkäämättömyyssopimus, joka muodostui yhdeksi tärkeäksi vaiheeksi Saksan aggression valmistelussa. Tämän sopimuksen Hitler tarvitsi hajoittaakseen kollektiivisen turvallisuuden puolustajien rivejä ja osoittaakseen tällä esimerkillä, ettei Eurooppa tarvitse kollektiivista turvallisuutta, vaan kaksipuolisia sopimuksia. Se antoi Saksan aggressiolle mahdollisuuden itse ratkaista kenen kanssa ja milloin on solmittava sopimus, ja ketä vastaan ja milloin on aloitettava hyökkäys. Epäilemätöntä on, että Saksan ja Puolan sopimus oli ensimmäinen vakava halkeama kollektiivisen turvallisuuden rakennuksessa.

Rohkaistuneena Hitler ryhtyi moniin julkisiin toimenpiteisiin Saksan asevoimien jälleenrakentamiseksi, mikä ei aiheuttanut minkäänlaisia vastatoimenpiteitä Englannin ja Ranskan vallanpitäjien taholta. Päinvastoin piakkoin, vuonna 1935, Lontoossa, jonne Ribbentrop saapui sitä varten, solmittiin Englannin ja Saksan merisopimus, jonka mukaan Iso-Britannia suostui Saksan merisotavoimien jälleenrakentamiseen miltei Ranskan sotalaivaston vahvuutta vastaavaksi. Sitä paitsi Hitler sai oikeuden rakentaa sukellusveneitä, joiden yhteinen tonnikantavuus olisi 45 prosenttia Iso-Britannian sukelluslaivaston tonnikantavuudesta. Samoihin aikoihin Hitler-Saksa suoritti useita yksipuolisia tekoja, joiden tarkoituksena oli poistaa kaikenlaiset muutkin Versaillesin sopimuksen säätämät Saksan asevoimien kasvun rajoitukset, eivätkä nekään kohdanneet Englannin, Ranskan ja Yhdysvaltojen taholta minkäänlaista vastustusta.

Fasististen aggressorien ruokahalu kasvoi päivästä toiseen Yhdysvaltojen, Iso-Britannian ja Ranskan ilmeisellä hyväksymisellä. Ei ole tietenkään sattuma, että Saksa ja Italia saattoivat panna helposti toimeen sotilaallisen intervention Abessiniaan ja Espanjaan.

Vain Neuvostoliitto toteutti johdonmukaisesti ja järkähtämättä rauhan politiikkaa ja puolusti Abessinian tasa-arvoisuuden ja riippumattomuuden periaatteita, joka maa oli kaiken lisäksi Kansainliiton jäsen, ja Espanjan tasavallan laillisen Hallituksen oikeutta saada demokraattisten maiden kannatusta Saksan ja Italian interventiota vastaan.

„Neuvostoliitto", sanoi V. M. Molotov tammikuun 10 päivänä 1936 puhuessaan Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean sessiassa Italian hyökkäyksestä Abessiniaan, „on Kansainliitossa osoittanut uskollisuutensa tälle periaatteelle, kaikkien maiden valtiollisen riippumattomuuden ja kansallisen tasa-arvoisuuden periaatteelle yhden pienen maan — Abessinian esimerkillä. Neuvostoliitto on käyttänyt myös Kansainliittoon osallistumistaan voidakseen käytännössä toteuttaa kantaansa imperialistiseen aggressoriin nähden." *

V. M. Molotov sanoi silloin, että

„Italian ja Abessinian sota osoittaa, että maailmansodan vaara yhä kasvaa ja leviää Eurooppaan yhä enemmän". **

Mutta mitä Yhdysvaltojen, Iso-Britannian ja Ranskan Hallitukset tekivät silloin, kun fasistirosvot heidän silmiensä edessä raatelivat uhrejaan yhä julkeammin? Ne eivät panneet rikkaa ristiin hillitäkseen saksalaisia ja italialaisia aggressoreja, puolustaakseen kansojen oikeuksia, säilyttääkseen rauhan ja torjuakseen uuden maailmansodan nousevan vaaran.

Ainoastaan Neuvostoliitto teki kaiken voitavansa sulkeakseen tien fasistisilta aggressoreilta. Neuvostoliitto oli kollektiivisen turvallisuuden aloitteentekijänä ja puolustajana. Jo helmikuun 6 pnä 1933 Neuvostoliiton edustaja aseistariisumisen ylivaliokunnassa M. M. Litvinov ehdotti hyväksyttäväksi julistuksen aggression ja hyökkäävän puolen määrittelemisestä. Tehdessään ehdotuksen hyökkäävän puolen määrittelemisestä Neuvostoliitto piti lähtökohtanaan sitä, että yleisen turvallisuuden ja aseistuksen maksimaalisen supistamisen helpoittamisen edut vaativat mahdollisimman tarkkaa **„hyökkäys"**-käsitteen määrittelemistä, jotta voitaisiin „torjua kaikki tekosyyt sen puolustelemiseksi". Mutta Englannin ja Ranskan johdolla toiminut konferenssi hylkäsi tämän ehdotuksen Saksan aggression hyväksi.

Kaikille on tunnettua Neuvostoliiton ja sen valtuuskunnan käymä sitkeä ja pitkäaikainen taistelu Kansainliitossa M. M. Litvinovin puheenjohdolla kollektiivisen turvallisuuden säilyttä-

---

* **V. M. Molotov,** Kirjoituksia ja puheita, 1935—1936, s. 176.
** Sama, s. 177.

misen ja lujittamisen puolesta. Koko sodanedellisen ajan Neuvostoliiton valtuuskunta kansainliitossa puolusti kollektiivisen turvallisuuden periaatetta kohottaen äänensä tämän periaatteen puolustukseksi miltei jokaisessa Kansainliiton istunnossa ja miltei jokaisessa Kansainliiton valiokunnassa. Mutta, kuten tunnettua, Neuvostoliiton valtuuskunnan ääni jäi huutavan ääneksi korvessa. Koko maailmalle ovat tunnettuja Neuvostoliiton valtuuskunnan ehdotukset toimenpiteistä kollektiivisen turvallisuuden lujittamiseksi, jotka Neuvostoliiton Hallituksen toimeksiannosta lähetettiin Kansainliiton pääsihteerille hra Avenolille elokuun 30 pnä 1936 pyynnöllä käsitellä nämä ehdotukset Kansainliitossa. Samoin on tunnettua sekin, että nämä ehdotukset haudattiin kansainliiton arkistoihin ja että niiden suhteen ei ryhdytty minkäänlaisiin toimenpiteisiin.

Oli selvää, että Englanti ja Ranska, jotka silloin johtivat Kansainliittoa, kieltäytyvät yhteisestä vastarinnasta Saksan aggressiota vastaan. Ne kieltäytyivät kollektiivisesta turvallisuudesta sen vuoksi, että se esti niitä noudattamasta käytäntöönottamaansa Saksan aggression „rauhoittamisen" uutta politiikkaa, jonka tarkoituksena oli tehdä myönnytyksiä Hitlerin aggressiolle. Tällainen politiikka ei tietysti voinut olla johtamatta Saksan aggression voimistumiseen, mutta Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit eivät pitäneet sitä vaarallisena, sillä tekemällä Hitlerin aggressiolle myönnytyksiä Lännessä se voitiin sitten suunnata Itään ja käyttää aseena Neuvostoliittoa vastaan.

Selittäessään Hitlerin aggression voimistumisen syitä J. V. Stalin sanoi toimintaselostuksessaan NKP(b):n XVIII edustajakokouksessa vuoden 1939 maaliskuussa:

> „Pääasiallinen syy on siinä, että useimmat ei-aggressiiviset maat ja ennen kaikkea Englanti ja Ranska ovat luopuneet kollektiivisen turvallisuuden politiikasta, kollektiivisen vastarinnan politiikasta aggressoreita vastaan, sekä siinä, että ne ovat siirtyneet puuttumattomuuden kannalle, „puolueettomuuden" kannalle." *

Sotkeakseen lukijoita ja parjatakseen samalla Neuvostoliiton Hallitusta amerikkalainen kirjeenvaihtaja Neal Stanford väittää, että Neuvostoliiton Hallitus vastusti kollektiivista turvallisuutta, että M. M. Litvinov eroitettiin Ulkoasiain kansankomissaarin virasta ja V. M. Molotov nimitettiin hänen tilalleen sen vuoksi, että hän noudatti kollektiivisen turvallisuuden lujittamisen politiikkaa. On vaikea kuvitella mitään tyhmempää kuin on tällainen mielikuvituksellinen väite. On selvää, ettei M. M. Litvinov noudattanut henkilökohtaista politiikkaansa, vaan Neuvostoliiton Hallituksen politiikkaa. Toiselta puolen kaikille on tunnettua

---

* **J. V. Stalin,** Toimintaselostus NKP(b):n XVIII edustajakokouksessa puolueen Keskuskomitean työstä, „Leninismin kysymyksiä", s. 565.

Neuvostoliiton Hallituksen ja sen edustajien, muun muassa myöskin M. M. Litvinovin, taistelu kollektiivisen turvallisuuden puolesta koko sodanedellisenä kautena.

Mitä tulee V. M. Molotovin nimittämiseen Ulkoasiain kansankomissaariksi, niin on täysin selvää, että pulmallisessa tilanteessa, jolloin fasistiset aggressorit valmistelivat toista maailmansotaa, ja Iso-Britannia ja Ranska, joiden takana olivat Amerikan Yhdysvallat, suoranaisesti hyväksyivät ja yllyttivät aggressoreja sotaan Neuvostoliittoa vastaan, täytyi niin vastuunalaiseen toimeen kuin Ulkoasiain kansankomissaarin toimi on, nimittää kokeneempi ja maassa tunnetumpi poliittinen toimihenkilö kuin M. M. Litvinov.

Länsivaltojen kieltäytyminen kollektiivisen turvallisuuden sopimuksesta ei ollut sattuma. Tuona aikana alkoi taistelu kansainvälisen politiikan kahden suunnan välillä. Toinen suunta oli taistelu rauhan puolesta, kollektiivisen turvallisuuden järjestämisen puolesta ja aggression vastustamiseksi rauhaarakastavien kansojen yhteisillä ponnistuksilla. Tätä suuntaa toteutti Neuvostoliitto puolustaen johdonmukaisesti ja järkähtämättömästi kaikkien suurten ja pienten rauhaarakastavien kansojen etuja. Toinen suunta oli kieltäytymistä kollektiivisen turvallisuuden järjestämisestä, kieltäytymistä aggression vastustamisesta, mikä välttämättä rohkaisi fasistisia maita voimistamaan niiden aggressiivista aktiivisuutta ja siten edisti uuden sodan valloilleen päästämistä.

Kaikesta tästä nähdään, että historiallinen totuus on sellainen, että Hitler-Saksan aggressio kävi mahdolliseksi ensinnäkin sen vuoksi, että Amerikan Yhdysvallat auttoivat saksalaisia lyhyessä ajassa luomaan Saksan aggressiolle sotilaallis-taloudellisen perustan ja siten aseistivat tämän aggression, ja toiseksi sen vuoksi, että Englannin ja Ranskan hallitsevien piirien kieltäytyminen kollektiivisesta turvallisuudesta saattoi epäjärjestykseen rauhaarakastavien maiden riyit, hajoitti näiden maiden yhteisrintaman aggressiota vastaan, raivasi tien Saksan aggressiolle ja auttoi Hitleriä alkamaan uuden maailmansodan.

Kuinka olisi käynyt, elleivät Yhdysvallat olisi rahoittaneet Hitler-Saksan raskasta teollisuutta, eivätkä Englanti ja Ranska kieltäytyneet kollektiivisesta turvallisuudesta, vaan päinvastoin yhdessä Neuvostoliiton kanssa olisivat järjestäneet kollektiivisen vastarinnan Saksan aggressiolle?

Hitler-Saksan aggressio ei olisi saanut riittävästi aseistusta. Hitlerin anastuspolitiikka olisi joutunut kollektiivisen turvallisuuden pihteihin. Hitleriläisten mahdollisuudet toisen maailmansodan aloittamiseen olisivat supistuneet vähimmäismäärään. Ja jos hitleriläiset näistä heille epäsuotuisista suhteista huolimatta olisivat kuitenkin uskaltaneet aloittaa uuden maailmansodan, niin heidät olisi murskattu jo ensimmäisenä sotavuotena.

Mutta niin ei valitettavasti tapahtunut Amerikan Yhdysvaltojen, Englannin ja Ranskan koko sodanedellisellä kaudella harjoittaman turmiollisen politiikan takia.

Siis juuri ne ovat syypäät siihen, että hitleriläiset voivat menestyksellisesti aloittaa toisen maailmansodan, joka kesti miltei kuusi vuotta ja vaati miljoonia uhreja.

## II

## EI TAISTELU SAKSAN AGGRESSIOTA VASTAAN, VAAN NEUVOSTOLIITON ERISTÄMISPOLITIIKKA

Tapahtumien edelleen kehittyminen osoitti vielä selvemmin, että Englannin ja Ranskan vallanpitäjäin piirit olivat sukoilullaan ja myönnytyksillään fasistisille valtioille, jotka vuonna 1936 yhdistyivät „Berliinin—Rooman akselin" nimellä tunnetuksi tulleeseen sotilaallis-poliittiseen liittoon, vain rohkaisseet ja työntäneet Saksaa anastusten tielle.

Hylätessään kollektiivisen turvallisuuden politiikan Englanti ja Ranska siirtyivät niinsanotun puuttumattomuuden kannalle, josta J. V. Stalin sanoi:

„...puuttumattomuuspolitiikkaa voitaisiin luonnehtia näin: „puolustautukoon kukin maa aggressoreita vastaan kuten tahtoo ja kuten voi, me olemme sivullisia, me käymme kauppaa sekä aggressorien että heidän uhriensa kanssa". Mutta itse asiassa puuttumattomuuspolitiikka merkitsee aggression suosimista, sodan päästämistä valloilleen ja siis sen muuttamista maailmansodaksi." *

J. V. Stalin tämän yhteydessä sanoi, että

„...se suuri ja vaarallinen poliittinen peli, jonka puuttumattomuuspolitiikan kannattajat ovat aloittaneet, voi päättyä heille suureen nolaukseen." **

Jo vuonna 1937 oli aivan selvää, että asiat olivat kehittymässä kohti suurta sotaa, jota Hitler hankki Iso-Britannian ja Ranskan ollessa suoranaisen sukoilun kannalla.

Saksan murskaamisen jälkeen neuvostosotajoukkojen kaappaamat Saksan ulkoministeriön asiakirjat paljastavat Iso-Britannian ja Ranskan silloisen ulkopolitiikan todellisen olemuksen.

* **J. V. Stalin**, „Leninismin kysymyksiä", s. 565.
** Sama, s. 567.

Kuten asiakirjoista nähdään, Englannin ja Ranskan politiikan tarkoituksena ei ollut rauhaarakastavien valtioiden voimien yhdistäminen yhteiseen taisteluun aggressiota vastaan, vaan Neuvostoliiton eristäminen ja Hitlerin aggression suuntaaminen Itään, Neuvostoliittoa vastaan, Hitlerin käyttäminen omien tarkoitustensa toteuttamisen aseena.

Tällöin Englannin ja Ranskan vallanpitäjät tiesivät hyvin Hitlerin ulkopolitiikan pääsuunnan, jonka Hitler oli määritellyt seuraavalla tavalla:

„...Me, kansallissosialistit, vedämme tietoisesti loppuviivan sodanedellisen ajan ulkopolitiikkamme suunnan alle. Me aloitamme siitä, mihin pysähdyimme kuusi vuosisataa sitten. Me pysäytämme saksalaisten ainaisen pyrkimyksen Etelä- ja Länsi-Eurooppaan ja käännämme katseemme Idän maihin. Me teemme vihdoin lopun sodanedellisen ajan siirtomaa- ja kauppapolitiikasta ja siirrymme tulevaisuuden aluepolitiikkaan. Mutta kun me nykyään puhumme Euroopassa uusista maista, niin me voimme ensi tilassa ajatella vain Venäjää ja sen alaisia rajavaltioita. Näyttää siltä, että itse kohtalo osoittaa meille tietä." *

Tähän asti on ollut tavallista mielipide, että koko vastuu Münchenin petturipolitiikasta lankeaa Englannin ja Ranskan hallituspiireille, Chamberlainin ja Daladier'n hallituksille. Se seikka, että Yhdysvaltojen Hallitus on ottanut julkaistavakseen saksalaista arkistoaineistoa jättämällä tästä kokoelmasta pois Münchenin sopimusta koskevat asiakirjat, osoittaa Yhdysvaltojen Hallituksen olevan kiinnostuneen siitä, että Münchenin kavalluksen sankarit voitaisiin todistella viattomiksi ja yrittää samalla sälyttää syyn Neuvostoliiton niskoille.

Englannin ja Ranskan Münchenin politiikan perusajatus oli täysin selvä jo aikaisemminkin. Mutta Neuvostohallituksen hallussa olevat Saksan ulkoministeriön arkiston asiakirjat sisältävät paljon lisätosiasioita, jotka paljastavat länsimaiden diplomatian todellisen tarkoituksen sodanedellisenä kautena osoittamalla, minkälaista peliä käytiin kansojen kohtaloilla, kuinka häikäilemättömästi kaupattiin vieraita alueita, miten maailman karttaan tehtiin salavihkaa korjauksia, miten Hitlerin aggressiota rohkaistiin ja ponnisteltiin tämän aggression suuntaamiseksi Itään, Neuvostoliittoa vastaan.

Siitä kertoo kaunopuheisesti esimerkiksi saksalainen asiakirja, joka sisältää muistiinpanot Hitlerin keskustelusta Englannin ministerin Halifaxin kanssa Saksan ulkoministerin von Neurathin läsnäollessa Obersaltzbergissa marraskuun 19 pnä 1937.

Halifax sanoi, että

„hän (loordi Halifax) ja muut Englannin hallituksen jäsenet käsittävät hyvin, että paitsi itse Saksassa führer on muuallakin saanut paljon aikaan,

---

* A. Hitler, „Mein Kampf", München, 1936, s. 742.

että tuhoamalla kommunismin omassa maassaan hän on sulkenut siltä tien Länsi-Eurooppaan, jonka vuoksi Saksalla on oikeus pitää itseään Lännen linnakkeena bolshevismia vastaan." *

Englannin pääministerin Chamberlainin nimessä Halifax sanoi, että on täysin mahdollista löytää vaikeidenkin probleemien ratkaisu, jos Saksan ja Englannin onnistuu päästä sopimukseen myöskin Ranskan ja Italian kanssa.

Halifax sanoi, että

„ei saa olla sellaista käsitystä, että „Berliinin—Rooman akseli" tai hyvät suhteet Lontoon ja Pariisin välillä kärsivät Saksan ja Englannin lähentymisestä. Sen jälkeen, kun Saksan ja Englannin lähentymisellä valmistetaan maaperä, Länsi-Euroopan neljän suurvallan ** on yhdessä luotava perustus, jolle voidaan rakentaa pitkäaikainen rauha Euroopassa. Mikään näistä neljästä suurvallasta ei missään tapauksessa saa jäädä syrjään tästä yhteistoiminnasta, sillä muussa tapauksessa ei voida tehdä loppua nykyisestä epävakaasta tilanteesta." ***

Näin ollen Halifax jo vuonna 1937 Englannin hallituksen nimessä ehdotti Hitlerille Englannin ja samalla myöskin Ranskan yhtymistä „Berliinin—Rooman akseliin".

Tähän ehdotukseen Hitler kuitenkin vastasi, että tällainen sopimus neljän vallan välillä näyttää hänestä hyvin helpolta, jos kysymys on hyvästä tahdosta ja huomaavaisesta suhtautumisesta toisiinsa, mutta asia mutkistuu, ellei Saksaa tulla pitämään „valtiona, jolla ei ole enää Versaillesin sopimuksen moraalista tai aineellista leimaa".

Muistiinpanojen mukaan Halifax vastasi siihen:

„Englantilaiset ovat realisteja ja ovat ehkä enemmän kuin monet muut vakuuttuneita siitä, että Versaillesin sanelusopimuksen virheet on korjattava. Englanti on aikaisemminkin vaikuttanut aina samanlaisessa realistisessa mielessä. Hän viittasi Englannin osuuteen Reinin alueen evakuoimisessa ennen määräaikaa, sotakorvauskysymyksen ratkaisemisessa sekä myöskin miehitysjoukkojen poistamisessa Reinin alueelta." ****

Edelleen Hitlerin ja Halifaxin keskustelun muistiinpanoista nähdään, että Englannin Hallitus suhtautui hyväksyvästi Hitlerin suunnitelmiin Danzigin, Itävallan ja Tshekkoslovakian „hankkimisesta". Käsiteltyään Hitlerin kanssa kysymykset aseistariisumisesta ja Kansainliitosta ja huomautettuaan, että ne kaipaavat vielä edelleenkin pohtimista, Halifax sanoi:

---

* „Muistiinpanot führerin ja valtakunnankanslerin keskustelusta loordi Halifaxin kanssa valtakunnan ulkoministerin läsnäollessa Obersaltzbergissa 19.XI.1937", Saksan ulkoministeriön arkistosta.

** Tarkoitetaan Iso-Britanniaa, Ranskaa, Saksaa ja Italiaa.

*** Katso lainausta „Muistiinpanot keskustelusta".

**** „Muistiinpanot keskustelusta".

„Kaikki muut kysymykset voidaan luonnehtia siinä mielessä, että ne koskevat muutoksia Euroopan järjestyksessä, mitkä ennemmin tai myöhemmin tulevat luultavasti tapahtumaan. Sellaisiin kysymyksiin kuuluvat Danzig, Itävalta ja Tshekkoslovakia. Englanti on kiinnostunut vain siitä, että nämä muutokset toteutettaisiin rauhallisen kehityksen pohjalla ja että voitaisiin välttää menetelmiä, jotka voivat aiheuttaa uusia järkytyksiä, joita eivät toivo führer eivätkä muutkaan maat." *

Kuten nähdään, tämä keskustelu ei ollut pelkkää maaperän tunnustelemista, keskustelukumppanin koettelemista, mikä on toisinaan tarpeen poliittisessa tarkoituksessa, vaan välipuhe, Englannin Hallituksen ja Hitlerin salainen sopimus viimeksimainitun anastushankkeiden tyydyttämisestä kolmansien maiden kustannuksella.

Tämän yhteydessä on muistettava Englannin ministerin Simonin lausunto parlamentissa helmikuun 21 pnä 1938, ettei Iso-Britannia ole milloinkaan antanut erikoistakeita Itävallan riippumattomuudesta. Se oli suoranainen valhe, sillä sellaiset takeet oli annettu Versaillesin ja Saint Germainen sopimuksissa.

Iso-Britannian pääministeri Chamberlain sanoi myöskin silloin, ettei Itävalta voi odottaa minkäänlaista apua Kansainliiton puolelta.

„Me emme saa yrittää", sanoi Chamberlain, „johtaa itseämme harhaan ja sitäkin vähemmän pettää pieniä, heikkoja kansakuntia toivolla, että ne saisivat apua Kansainliitolta aggressiota vastaan ja voisivat toimia sen mukaisesti, koska me tiedämme, ettei mitään sellaista voida tehdä." **

Sillä tavalla Iso-Britannian politiikan johtajat rohkaisivat Hitleriä anastushankkeisiin.

Neuvostojoukkojen Berliinistä kaappaamassa saksalaisessa arkistossa on myöskin muistiinpanot keskustelusta Hitlerin ja Iso-Britannian Saksassa olevan lähettilään Hendersonin välillä Ribbentropin läsnäollessa maaliskuun 3 pnä 1938. *** Tämän keskustelun alusta alkaen Henderson korosti sen salaista luonnetta huomauttaen, että keskustelun sisällöstä ei tulla ilmoittamaan ei ranskalaisille eikä belgialaisille, ei portugalilaisille eikä italialaisille, joille sanotaan vain, että keskustelua käytiin Halifaxin ja Hitlerin neuvottelujen jatkamiseksi ja että siinä käsiteltiin Saksaa ja Englantia koskevia kysymyksiä.

Osallistuen tähän keskusteluun Englannin Hallituksen nimessä Henderson korosti, että

---

* „Muistiinpanot keskustelusta".

** „Times", helmikuun 23 pnä 1938, s. 8.

*** „Muistiinpanot führerin (ja valtakunnankanslerin) keskustelusta Iso-Britannian lähettilään kanssa valtakunnan ulkoministerin hra von Ribbentropin läsnäollessa maaliskuun 3 pnä 1938 Berliinissä", Saksan ulkoministeriön arkistosta.

„kysymys ei ole mistään kauppa-asioista, vaan yrityksestä laskea perusta vilpittömälle ja sydämelliselle ystävyydelle Saksan kanssa tilanteen parantamisesta alkaen uuden ystävällisen yhteisymmärryksen hengen aikaansaamiseen asti." *

Vastustamatta Hitlerin vaatimusta „Euroopan yhdistämisestä ilman Venäjää" Henderson muistutti, että Halifax, josta siihen mennessä oli tullut ulkoministeri, oli jo antanut suostumuksensa niihin alueellisiin muutoksiin, joita Saksa aikoi panna toimeen Euroopassa, ja että

„Englannin ehdotuksen tarkoituksena on osallistua sellaiseen järkevään säännöstelemiseen".

Samassa keskustelussa Henderson, kuten muistiinpanoista nähdään, sanoi, että Chamberlain

„osoitti suurta miehuullisuutta, kun hän mistään välittämättä repäisi pois naamarin sellaisilta kansainvälisiltä korulauseilta kuin kollektiivinen turvallisuus j.n.e..."

„...Sen vuoksi", jatkoi Henderson, „Englanti ilmoittaa olevansa valmis poistamaan kaikki vaikeudet ja kysyy Saksalta, onko se puolestaan valmis tekemään samoin." **

Kun keskusteluun yhtyi Ribbentrop kiinnittäen Hendersonin huomiota siihen, että Wienissä oleva Englannin lähettiläs oli „dramaattisessa" muodossa esittänyt von Papenille lausunnon Itävallan tapahtumista, niin Henderson kiiruhti eroittautumaan virkaveljensä lausunnosta sanoen, että „hän, Neville Henderson, on itsekin monta kertaa kannattanut Itävallan liittämistä Saksaan".

Sellaista oli Englannin diplomatian kieli sodanedellisenä kautena.

Tämän välipuheen jälkeen Hitler jo maaliskuun 12 pnä 1938 anasti Itävallan kohtaamatta Englannin ja Ranskan taholta minkäänlaista vastustusta. Ainoastaan Neuvostoliitto kohotti silloin varoittavan äänensä ja kehoitti jälleen muodostamaan niiden maiden riippumattomuuden kollektiivisen puolustuksen, joita uhkasi aggression vaara. Jo maaliskuun 17 pnä 1938 Neuvostoliiton Hallitus lähetti muille suurvalloille nootin ilmaisten olevansa valmis „ryhtymään heti käsittelemään muiden suurvaltojen kanssa Kansainliitossa tai sen ulkopuolella käytännöllisiä toimenpiteitä", joiden „tarkoituksena olisi keskeyttää aggression edelleen

---

* „Muistiinpanot führerin (ja valtakunnankanslerin) keskustelusta Iso-Britannian lähettilään kanssa valtakunnan ulkoministerin hra von Ribbentropin läsnäollessa maaliskuun 3 pnä 1938 Berliinissä", Saksan ulkoministeriön arkistosta.

** Sama.

kehittyminen ja torjua uuden maailmansodan kasvava vaara." *
Englannin Hallituksen vastaus Neuvostoliiton Hallituksen noottiin osoitti, että Englannin Hallitus ei halunnut asettaa esteitä noille Hitlerin aggressiosuunnitelmille.

Siinä sanottiin, että konferenssi, joka kutsuttaisiin koolle

„yhteisten toimenpiteiden hyväksymiseksi aggressiota vastaan, ei tee hänen majesteettinsa hallituksen mielestä ehdottomasti suotuisaa vaikutusta Euroopan rauhan näköaloihin". **

Seuraavana renkaana Saksan aggression ja Euroopan sodan valmistelemisen ketjussa oli se, kun Saksa valtasi Tshekkoslovakian. Ja tämänkin mitä tärkeimmän askeleen sodan sytyttämiseksi Euroopassa Hitler saattoi ottaa ainoastaan Englannin ja Ranskan suoranaisella kannatuksella.

Jo heinäkuun 10 pnä 1938 Saksan lähettiläs Lontoossa Dirksen tiedoitti Berliiniin, että Englannin Hallitus

„on tehnyt kompromissin aikaansaamisen Saksan kanssa ohjelmansa erääksi oleellisimmaksi pykäläksi" ja että „tämä hallitus osoittaa Saksaa kohtaan niin suurta ymmärrystä kuin Englannin poliitikkojen mikään mahdollinen kombinatio suinkin voi osoittaa". ***

Dirksen kirjoitti, että Englannin Hallitus

„on lähentynyt niiden perusvaatimusten oleellisimpain pykäläin ymmärtämistä, joita Saksa on asettanut Neuvostoliiton syrjäyttämiseksi Euroopan kohtalon ratkaisemisessa, Kansainliiton syrjäyttämiseksi samassa mielessä sekä kaksipuolisten neuvottelujen ja sopimusten tarkoituksenmukaisuudesta".

Dirksen tiedoitti myös Berliiniin, että Englannin Hallitus on valmis kantamaan suuria uhreja „Saksan muidenkin oikeudenmukaisten vaatimusten tyydyttämisen" hyväksi.

Näin ollen siis Englannin Hallituksen ja Hitlerin välillä tosiaankin päästiin kauaskantoiseen yksimielisyyteen ulkopoliittisissa suunnitelmissa, joista Dirksen niin ilmeikkäästi kirjoitti tiedoituksessaan Berliiniin.

On tarpeetonta muistuttaa mieleen kaikille tunnettuja tosiasioita, jotka koskevat jo välittömästi Münchenin sopimusta. Mutta ei saa unohtaa, että syyskuun 19 pnä 1938, s.o. neljän päivän kuluttua Hitlerin kohtauksesta Chamberlainin kanssa, joka oli saapunut sitä varten lentokoneella Hitlerin päämajaan Berchtesgadeniin, Iso-Britannian ja Ranskan Hallitusten edustajat

---

* „Izvestija", maaliskuun 18 pnä 1938.
** Iso-Britannian ulkoministeriön nootti maaliskuun 24 pnä 1938.
*** „Poliittinen tiedonanto, Lontoo, Heinäkuun 10 pnä 1938, täydennykseksi tiedonantoon A № 2589 tämän vuoden heinäkuun 10 päivältä", Saksan ulkoministeriön arkistosta.

vaativat Tshekkoslovakian Hallitukselta niiden tshekkoslovakialaisten seutujen luovuttamista Saksalle, joilla asui pääasiassa Sudeettien saksalaisia. He perustelivat sitä sillä, ettei muuten muka voida säilyttää rauhaa ja taata Tshekkoslovakian elinetuja. Hitlerin aggression englantilaiset ja ranskalaiset suosijat yrittivät verhota petoksensa lupaamalla Tshekkoslovakian uusille valtakunnanrajoille kansainväliset takeet eräänlaisena „panoksena Euroopan rauhoittamisen asiaan". *

Syyskuun 20 pnä Tshekkoslovakian Hallitus antoi vastauksen Englannin ja Ranskan ehdotuksiin. Tshekkoslovakian Hallitus sanoi, että „tällaisten ehdotusten hyväksyminen merkitsisi valtakunnan vapaaehtoista ja täydellistä runtelemista joka puolelta". Tshekkoslovakian Hallitus kiinnitti Englannin ja Ranskan Hallitusten huomiota siihen, että „Tshekkoslovakian halvaannuttaminen johtaisi suuriin poliittisiin muutoksiin koko Keski- ja Kaakkois-Euroopassa".

„Voimien tasapaino Keski-Euroopassa ja ylipäänsä Euroopassa", sanoi Tshekkoslovakian Hallitus vastauksessaan, „tulisi tuhotuksi; se johtaisi pitkälle meneviin seurauksiin kaikille muille maille ja varsinkin Ranskalle."

Tshekkoslovakian Hallitus „kehoitti viimeisen kerran" Englannin ja Ranskan Hallituksia tarkastamaan näkökantansa, korostaen, että se on tarpeen ei ainoastaan Tshekkoslovakialle, vaan myöskin sen ystäville sekä „koko rauhan asialle ja Euroopan terveen kehityksen asialle".

Englannin ja Ranskan vallanpitäjät pysyivät taipumattomina. Seuraavana päivänä Englannin Hallitus lähetti Tshekkoslovakian Hallitukselle vastanootin, jossa kehoitti sitä ottamaan takaisin vastauksensa Englannin ja Ranskan alkuperäisiin ehdotuksiin ja „punnitsemaan nopeasti ja vakavasti" ennenkuin saa aikaan tilanteen, josta Englannin Hallitus ei voi ottaa itselleen vastuuta. Lopuksi Englannin Hallitus korosti, ettei se voi uskoa siihen, että Tshekkoslovakian ehdotus sovinto-oikeudesta voisi olla nyt hyväksyttävä. Se ei voi olettaa, sanottiin tässä Englannin nootissa, että „Saksan Hallitus pitäisi tilannetta sellaisena, että se voitaisiin ratkaista sovinto-oikeudella, kuten Tshekkoslovakian Hallitus ehdottaa".

Lopuksi Englannin nootissa varoitettiin uhkaavasti Tshekkoslovakian Hallitusta siitä, että jos Tshekkoslovakian Hallitus hylkää Englannin Hallituksen neuvon, niin Tshekkoslovakian Hallitus „on vapaa ryhtymään kaikkiin toimenpiteisiin, joita se pitää myöhemmin mahdollisesti muodostuvan tilanteen mukaisina".

---

* Correspondence respecting Czechoslovakia, September 1938, London 1938, ctd 5847, p. 8—9 (Tshekkoslovakiaa koskeva kirjeenvaihto vuoden 1938 syyskuulta, s. 8—9, Lontoo).

Vuoden 1938 syyskuun 29 ja 30 päivänä Münchenissä pidetyssä Hitlerin, Chamberlainin, Mussolinin ja Daladier'n neuvottelussa saatettiin loppuun se häpeällinen kauppa, josta maailmaa vastaan suunnatun salaliiton pääosanottajat olivat jo aikaisemmin täydellisesti sopineet. Tshekkoslovakian kohtalosta päätettiin ilman sen minkäänlaista osanottoa. Tshekkoslovakian edustajat kutsuttiin Müncheniin vain sitä varten, että he olisivat nöyrästi odottaneet imperialistien sopimuksen tuloksia.

Englannin ja Ranskan menettely ei jättänyt mitään epäilystä sen suhteen, ettei tämä Englannin ja Ranskan Hallitusten ennenkuulumaton petos Tshekkoslovakian kansaa ja sen tasavaltaa kohtaan ollut suinkaan mikään satunnainen tapaus näiden maiden politiikassa, vaan se oli mitä tärkein rengas siinä politiikassa, jonka tarkoituksena oli suunnata Hitlerin aggressio Neuvostoliittoa vastaan.

Münchenin salaliiton todellisen ajatuksen paljasti jo silloin J. V. Stalin, joka sanoi, että „saksalaisille annettiin Tshekkoslovakian alueet hinnaksi heidän sitoumuksestaan alkaa sota Neuvostoliittoa vastaan". *

J. V. Stalin paljasti Englannin ja Ranskan hallituspiirien silloisen politiikan olemuksen seuraavilla sanoilla NKP(b):n XVIII edustajakokouksessa vuoden 1939 maaliskuussa:

„Puuttumattomuuspolitiikka", sanoi J. V. Stalin, „merkitsee aggression suosimista, sodan päästämistä valloilleen ja siis sen muuttamista maailmansodaksi. Puuttumattomuuspolitiikassa kuultaa pyrkimys, halu olla häiritsemättä aggressoreita tekemästä likaista työtään, olla esimerkiksi häiritsemättä Japania juuttumasta sotaan Kiinaa vastaan ja vielä mieluummin Neuvostoliittoa vastaan, olla häiritsemättä esimerkiksi Saksaa takertumasta Euroopan asioihin, juuttumasta sotaan Neuvostoliittoa vastaan, antaa kaikkien sodan osanottajien vajota syvälle sodan liejuun, kannustaa niitä tähän salavihkaa, antaa niiden heikentää ja näännyttää toisiaan, ja sitten kun ne ovat tarpeeksi heikentyneet, astua näyttämölle vereksin voimin, esiintyä tietysti „rauhan nimessä", ja sanella omat ehtonsa heikentyneille sodan osanottajille." **

Eri maiden demokraattisissa piireissä, muun muassa myöskin Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa ja Ranskassa Münchenin sopimus otettiin vastaan suuttumuksella ja tuomittiin jyrkästi. Näiden piirien suhtautumisesta Englannin ja Ranskan vallanpitäjien Münchenin petokseen voidaan päätellä vaikkapa sellaisten lausuntojen perusteella kuin on esimerkiksi Yhdysvalloissa ilmestyneen Sayersin ja Kahnin kirjassa „Salainen sota Neuvosto-Venäjää vastaan". Tämän kirjan tekijät kirjoittivat Münchenin sopimuksesta:

---

* **J. V. Stalin**, „Leninismin kysymyksiä", s. 567.
** Sama, s. 565.

„Natsi-Saksan, fasistisen Italian, Englannin ja Ranskan hallitukset allekirjoittivat Münchenin sopimuksen, — on toteutunut haave neuvostovastaisesta „Pyhästä liitosta", jota maailman taantumus on hellinyt jo vuodesta 1918 asti. Sopimus jätti Venäjän ilman liittolaisia. Ranskan ja Neuvostoliiton sopimus — kollektiivisen turvallisuuden kulmakivi Euroopassa — haudattiin. Tshekkoslovakian Sudeettien alueet tulivat natsi-Saksan osaksi. Hitleriläisille sotalaumoille avattiin ovet Itään selkoselälleen." *

Kaikista suurvalloista ainoastaan Neuvostoliitto puolusti Tshekkoslovakian tragedian kaikissa vaiheissa aktiivisesti Tshekkoslovakian riippumattomuutta ja kansallisia oikeuksia. Yrittäen puolustautua yleisen mielipiteen tuomiolta Englannin ja Ranskan Hallitukset ilmoittivat ulkokultaisesti, etteivät ne muka tiedä, tuleeko Neuvostoliitto täyttämään keskinäisavun sopimuksesta johtuvia sitoumuksiaan Tshekkoslovakiaa kohtaan. Mutta ne puhuivat silkkaa valhetta, sillä Neuvostoliiton Hallitus ilmoitti julkisesti olevansa valmis puolustamaan Tshekkoslovakiaa Saksaa vastaan tämän sopimuksen ehtojen mukaisesti, jotka vaativat Ranskaa nousemaan samanaikaisesti puolustamaan Tshekkoslovakiaa. Mutta Ranska kieltäytyi täyttämästä velvollisuuttaan. Siitä huolimatta Münchenissä tehdyn kaupan aattona Neuvostoliiton Hallitus uudelleen ilmoitti kannattavansa kansainvälisen konferenssin koollekutsumista käytännöllisen avun antamiseksi Tshekkoslovakialle ja käytännöllisiin toimenpiteisiin ryhtymiseksi rauhan säilyttämisen tarkoituksessa.

Kun Tshekkoslovakian anastuksesta tuli tosiasia ja imperialististen maiden hallitukset toinen toisensa jälkeen ilmoittivat tunnustavansa tapahtuneen tosiasian, niin Neuvostohallitus nootissaan maaliskuun 18 päivältä leimasi Hitler-Saksan Englannin ja Ranskan myötävaikutuksella toimeenpaneman Tshekkoslovakian anastuksen mielivallan, väkivallan ja aggression teoksi. Samassa nootissaan Neuvostohallitus korosti, että Saksan teko synnytti ja voimisti yleistä rauhaa uhkaavaa vaaraa, „rikkoi poliittisen tasapainon Keski-Euroopassa, lisäsi jo aikaisemmin synnytettyä levottomuutta Euroopassa ja antoi uuden iskun kansojen turvallisuuden tunnolle". **

Asia ei rajoittunut Tshekkoslovakian luovuttamiseen Hitlerille. Englannin ja Ranskan Hallitukset kiiruhtivat kilvan allekirjoittamaan laajoja poliittisia sopimuksia Hitler-Saksan kanssa. Vuoden 1938 syyskuun 30 päivänä Chamberlain ja Hitler allekirjoittivat Münchenissä Englannin ja Saksan julistuksen, jossa sanottiin:

„Me jatkoimme tänään keskusteluamme ja pääsimme yksimieliseen vakaumukseen, että Saksan ja Englannin suhteita koskevalla kysymyksellä

---

* **M. Sayers** ja **A. Kahn**, „Salainen sota Neuvosto-Venäjää vastaan", 1946, Boston, s. 324—325.

** „Izvestija", maaliskuun 20 pnä 1939.

on ensisijainen merkitys molemmille maille ja koko Euroopalle. Me pidämme eilen illalla allekirjoitettua sopimusta sekä Saksan ja Englannin merisopimusta sen symbolina, etteivät kansamme tahdo enää koskaan käydä sotaa toisiaan vastaan. Me olemme valmiit käsittelemään muutkin molempia maita koskevat kysymykset neuvottelujen avulla ja pyrkimään tulevaisuudessa poistamaan kaikki erimielisyyksien aiheet edistääksemme siten rauhan turvaamista Euroopassa." *

Se oli hyökkäämättömyysjulistus Englannin ja Saksan välillä.

Vuoden 1938 joulukuun 6 päivänä Bonnet ja Ribbentrop allekirjoittivat Ranskan ja Saksan julistuksen, joka oli samanlainen, kuin Englannin ja Saksan julistuskin. Tässä julistuksessa sanottiin, että Saksan ja Ranskan Hallitukset olivat päässeet yksimieliseen vakaumukseen, että rauhalliset ja hyvät naapuruussuhteet Saksan ja Ranskan välillä olivat eräänä oleellisena edellytyksenä suhteiden vakauttamiselle Euroopassa ja yleisen rauhan säilyttämiselle ja että molemmat hallitukset tekevät kaikkensa tällaisten suhteiden ylläpitämiseksi molempien maiden välillä. Julistuksessa todettiin, ettei Ranskan ja Saksan välillä ollut enää mitään alueluontoisia riitakysymyksiä ja että niiden nykyinen raja oli lopullinen. Lopuksi julistuksessa sanottiin, että kajoamatta erikoisiin suhteisiinsa kolmansien maiden kanssa molemmat hallitukset olivat lujasti päättäneet olla kanssakäymisessä kaikissa maitaan koskevissa kysymyksissä ja neuvottelemaan keskenään siinä tapauksessa, jos näiden kysymysten edelleen kehittyminen johtaisi kansainvälisiin selkkauksiin.

Se oli hyökkäämättömyysjulistus Ranskan ja Saksan välillä.

Itseasiassa näiden sopimusten solmiminen merkitsi sitä, että sekä Englanti että Ranska allekirjoittivat Hitlerin kanssa hyökkäämättömyyssopimuksen.

Näissä sopimuksissa Hitler-Saksan kanssa tulee aivan selvästi ilmi Englannin ja Ranskan Hallitusten pyrkimys pelastaa itsensä Hitlerin aggression vaaralta luottaen siihen, että Münchenin ja muut samanlaiset sopimukset olivat jo avanneet oven Hitlerin aggressiolle Itään, Neuvostoliittoa vastaan.

Tällä tavalla luotiin poliittiset ehdot, jotka olivat tarpeen „Euroopan yhdistämiseksi ilman Venäjää".

Kysymys oli Neuvostoliiton täydellisestä eristämisestä.

---

* Ulkopolitiikan ja eri maiden tutkimuksen arkisto, s. 483 („Archiv für Aussenpolitik und Länderkunde", September 1938, S. 483).

# III

# NEUVOSTOLIITON ERISTÄMINEN. NEUVOSTOLIITON JA SAKSAN HYÖKKÄÄMÄTTÖMYYSSOPIMUS

Tshekkoslovakian anastamisen jälkeen fasisti-Saksa alkoi valmistautua sotaan jo aivan peittelemättä koko maailman nähden. Englannin ja Ranskan rohkaisemana Hitler lakkasi kursailemasta ja teeskentelemästä olevansa Euroopan probleemien rauhallisen säännöstelyn kannattaja. Alkoivat sodanedellisen kauden draamallisimmat kuukaudet. Silloin jo oli selvää, että jokainen päivä vie ihmiskuntaa ennenkuulumattomaan sotilaalliseen katastrofiin.

Millaista oli silloin Neuvostoliiton politiikka toisaalta ja Iso-Britannian ja Ranskan politiikka toisaalta?

Historian väärentäjäin Amerikan Yhdysvalloissa tekemä yritys päästä vastaamasta tähän kysymykseen todistaa vain, ettei heidän omatuntonsa ole puhdas.

Totuus on se, että Englanti ja Ranska jatkoivat Amerikan Yhdysvaltojen hallitsevien piirien kannattaessa vielä vuoden 1939 kohtalokkaan kevään ja kesän aikana, jolloin sota oli kynnyksellä, politiikkansa entistä linjaa. Se oli Hitler-Saksan provokatoorista usuttamista Neuvostoliiton kimppuun, politiikkaa, jota pettämisen tarkoituksessa peiteltiin ei ainoastaan farisealaisilla korupuheilla valmeudesta yhteistoimintaan Neuvostoliiton kanssa, vaan myöskin eräänlaisilla yksinkertaisilla diplomaattisilla manöövereillä, joiden tarkoituksena oli salata kansojen yleiseltä mielipiteeltä toteutettavan poliittisen suunnan todellinen luonne.

Sellaisia manöövereja olivat ensinnäkin vuoden 1939 neuvottelut, joita Englanti ja Ranska päättivät käydä Neuvostoliiton kanssa. Yleisen mielipiteen harhaanjohtamiseksi Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit yrittivät kuvata nämä neuvottelut vaka-

vaksi yritykseksi estää Hitlerin aggression leviäminen. Mutta tapahtumain kehittyessä edelleen kävi kuitenkin päivänselväksi, että Englannin ja Ranskan puolelta nämä neuvottelut olivat aivan alusta lähtien ainoastaan vuorosiirto niiden kaksinaisessa pelissä.

Se oli selvä myöskin Hitler-Saksan johtajille, joille Englannin ja Ranskan Hallitusten Neuvostoliiton kanssa aloittamien neuvottelujen merkitys ei ollut tietenkään salaisuus. Katsokaamme, mitä siitä kirjoitti esimerkiksi Lontoossa oleva Saksan lähettiläs Dirksen selostuksessaan Saksan ulkoministeristölle elokuun 3 pnä 1939, kuten ne asiakirjat todistavat, jotka joutuivat Neuvostoarmeijan haltuun Hitler-Saksaa murskattaessa:

„Täällä on päässyt vallalle sellainen käsitys, että viime kuukausina syntyneet yhteydet muiden valtioiden kanssa ovat vain varakeino todellisen sovinnon aikaansaamiseksi Saksan kanssa ja että nämä yhteydet katkeavat heti, kun saavutetaan ainoa tärkeä ja ponnistusten arvoinen päämäärä — sopimus Saksan kanssa."

Samaa mielipidettä olivat Saksan kaikki diplomaatit, jotka seurasivat tilannetta Lontoossa.

Eräässä toisessa salaisessa tiedonannossa Berliiniin Dirksen kirjoitti:

„Englanti tahtoo aseistautumalla ja liittolaisia hankkimalla kartuttaa voimia ja tulla akselin veroiseksi, mutta samalla se yrittää neuvottelujen avulla päästä sovinnolliseen sopimukseen Saksan kanssa." *

Parjaajat ja historian väärentäjät koettavat salata nämä asiakirjat, sillä ne luovat kirkasta valoa viimeisten sodanedellisten kuukausien tilanteeseen, jota oikein arvioimatta ei voida käsittää sodan todellista esihistoriaa. Alkaessaan neuvottelut Neuvostoliiton kanssa ja antaessaan takeita Puolalle, Romanialle ja eräille muille valtioille Englanti ja Ranska pelasivat Yhdysvaltojen hallitsevien piirien tukemina kaksimielistä peliä, jonka tarkoituksena oli päästä sopimukseen Hitler-Saksan kanssa suunnatakseen sen aggression itään, Neuvostoliittoa vastaan.

Englannin ja Ranskan neuvottelut Neuvostoliiton kanssa alkoivat vuoden 1939 maaliskuussa ja jatkuivat noin neljä kuukautta.

Koko näiden neuvottelujen kulku osoitti päivänselvästi, että samaan aikaan kun Neuvostoliitto pyrki laajaan ja tasa-arvoiseen sopimukseen länsivaltojen kanssa, sopimukseen, mikä olisi kyennyt edes viime hetkellä estämään Saksan aloittamasta sotaa Euroopassa, Englannin ja Ranskan hallitukset asettivat Yhdysvaltojen tukeen nojautuen itselleen kokonaan toisenlaiset päämäärät. Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit, jotka olivat tottuneet kyntämään vieraalla vasikalla, yrittivät tälläkin kertaa

* Dirksenin kirjelmä „Poliittisten suhteiden kehittymisestä Saksan ja Englannin välillä minun ollessani Lontoossa", kirjoitettu vuoden 1939 syyskuussa.

tyrkyttää Neuvostoliitolle sellaisia sitoumuksia, joiden mukaan Neuvostoliiton olisi pitänyt ottaa itselleen koko uhritaakka Hitler-Saksan mahdollisen aggression torjumisessa, kun taas Englanti ja Ranska eivät olisi sitoneet itseään minkäänlaisilla velvollisuuksilla Neuvostoliittoon nähden.

Jos tämä manööveri olisi Englannin ja Ranskan hallitseville piireille onnistunut, niin ne olisivat päässeet huomattavasti lähemmäksi peruspäämääränsä toteuttamista, jonka tarkoituksena oli saada Saksa ja Neuvostoliitto iskemään päänsä yhteen niin pian kuin suinkin mahdollista. Mutta Neuvostoliiton Hallitus kuitenkin arvasi tämän aikomuksen ja se asetti neuvottelujen kaikissa vaiheissa länsivaltojen diplomaattisten vehkeilyjen ja salajuonien vastapainoksi suorat ja selvät ehdotuksensa, joiden tarkoituksena oli palvella vain yhtä päämäärää: rauhan puolustamisen asiaa Euroopassa.

Ei ole tarpeellista palauttaa mieleen näiden neuvottelujen kaikkia vaiheita. On palautettava mieleen vain muutamia tärkeimpiä seikkoja. Riittää, kun muistetaan ne ehdot, jotka Neuvostoliiton Hallitus asetti näissä neuvotteluissa: tehokkaan keskinäisavun sopimuksen solmiminen Englannin, Ranskan ja Neuvostoliiton välillä aggressiota vastaan; Englannin, Ranskan ja Neuvostoliiton takeiden antaminen Keski- ja Itä-Euroopan valtioille, niihin lukien poikkeuksetta kaikki Neuvostoliiton rajalla sijaitsevat Euroopan maat; konkreettisen sotilaallisen sopimuksen solmiminen Englannin, Ranskan ja Neuvostoliiton välillä sen pikaisen ja tehokkaan avun muodoista ja mittasuhteista, jota nämä antavat toisilleen ja takaamilleen valtioille aggressorien hyökkäysten tapahtuessa. *

Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston kolmannessa sessiassa toukokuun 31 pnä 1939 V. M. Molotov sanoi, että Englannin ja Ranskan näiden neuvottelujen aikana tekemissä eräissä ehdotuksissa ei ollut alkeellisintakaan molemminpuolisuuden ja yhtäläisten velvollisuuksien periaatetta, joka on ehdoton kaikissa tasa-arvoisissa sopimuksissa.

„Taattuaan keskenään ja Puolan kanssa solmimillaan keskinäisavun sopimuksilla itselleen suojan aggressorien suoralta hyökkäykseltä ja pyrkien takaamaan itselleen Neuvostoliiton avun siinä tapauksessa, että aggressorit hyökkäävät Puolaan ja Romaniaan", sanoi V. M. Molotov, „englantilaiset ja ranskalaiset jättivät avoimeksi kysymyksen, voiko Neuvostoliitto puolestaan luottaa heidän apuunsa siinä tapauksessa, että aggressorit hyökkäävät välittömästi sen kimppuun, sekä jättivät avoimeksi myöskin toisen kysymyksen: voivatko he osallistua takeiden antamiseen Neuvostoliiton rajoilla sijaitseville pienille valtioille, jotka suojaavat Neuvostoliiton luoteisrajaa, elleivät ne kykene suojelemaan omaa puolueettomuuttaan aggressorien hyökkäykseltä. Täten Neuvostoliitolle ei muodostunut tasavertaista asemaa."

---

* Katso V. M. Molotovin selostusta Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston kolmannessa sessiassa toukokuun 31 pnä 1939.

Vieläpä silloinkin, kun Englannin ja Ranskan edustajat alkoivat sanoissa suostua Englannin, Ranskan ja Neuvostoliiton keskinäisavun periaatteeseen molemminpuolisuuden ehdoilla aggressorien suoran hyökkäyksen tapauksessa, niin he lisäsivät siihen useita sellaisia varauksia, jotka tekivät tämän sopimuksen näennäiseksi.

Sitä paitsi Englannin ja Ranskan ehdotukset edellyttivät Neuvostoliiton avun niille maille, joille Englanti ja Ranska olivat antaneet lupauksen takeista, mutta niissä ei sanottu mitään avusta Neuvostoliiton luoteisrajoilla sijaitseville Itämeren maille siinä tapauksessa, että ne joutuvat aggression uhriksi.

Yllämainitun perusteella V. M. Molotov sanoi, ettei Neuvostoliitto voi ottaa itselleen mitään sitoumuksia toisia maita kohtaan, ellei anneta samanlaisia takeita myöskin Neuvostoliiton luoteisrajoilla sijaitseville maille.

On myöskin muistettava, että kun Iso-Britannian Moskovan lähettiläs Seeds kysyi maaliskuun 18 pnä 1939 Ulkoasiain kansankomissaarilta, millaiselle kannalle Neuvostoliitto asettuu siinä tapauksessa, että Hitler alkaa aggression Romaniaa vastaan, minkä valmistelusta englantilaisilla oli tietoja, ja kun Neuvostoliiton puolelta tehtiin kysymys, millainen tulee sellaisessa tapauksessa olemaan Englannin kanta, niin Seeds kiersi vastauksen sanomalla, että maantieteellisesti Romania on lähempänä Neuvostoliittoa kuin Englantia.

Näin ollen jo ensi askeleesta kävi selvästi ilmi Englannin hallitsevien piirien pyrkimys sitoa Neuvostoliitto määrätyillä sitoumuksilla, mutta jäädä itse syrjään. Tätä kömpelöä keinoa käytettiin sitten säännöllisesti yhä uudelleen koko neuvottelujen ajan.

Vastaukseksi Englannin kysymykseen Neuvostoliiton Hallitus ehdotti kutsuttavaksi koolle asiasta eniten kiinnostuneiden valtioiden, nimittäin Iso-Britannian, Ranskan, Romanian, Puolan, Turkin ja Neuvostoliiton edustajien neuvottelun. Neuvostoliiton Hallituksen mielestä tällaisessa neuvottelussa olisi ollut eniten mahdollisuuksia päästä perille todellisesta asiaintilasta ja kaikkien siihen osallistuvien maiden näkökannoista. Mutta Iso-Britannian Hallitus vastasi, että se pitää Neuvostoliiton Hallituksen ehdotusta ennenaikaisena.

Sellaisen konferenssin koollekutsumisen asemesta, jossa olisi voitu sopia konkreettisista taistelukeinoista aggressiota vastaan, Englannin Hallitus ehdotti maaliskuun 21 päivänä vuonna 1939 Neuvostoliiton Hallitukselle, että se allekirjoittaisi yhdessä Englannin sekä myöskin Ranskan ja Puolan kanssa julistuksen, jossa allekirjoittaneet hallitukset sitoutuisivat „neuvottelemaan toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä yhteistä vastarintaa varten" siinä tapauksessa, että „jonkin Euroopan maan riippumattomuutta" uhkaa vaara. Puolustellessaan ehdotuksensa hyväksyttä-

vyyttä Iso-Britannian lähettiläs korosti erikoisesti sitä, että julistus on laadittu sangen vähän velvoittavassa sanamuodossa.

Oli täysin selvää, että tällainen julistus ei voi olla vakava taistelukeino aggressorin taholta ilmennyttä vaaraa vastaan. Ajatellen kuitenkin, että tällainen vähänlupaavakin julistus voi olla jonkinlaisena askeleena eteenpäin aggressorin hillitsemiseksi, Neuvostoliiton Hallitus suostui Englannin ehdotukseen. Mutta jo huhtikuun 1 pnä 1939 Englannin Moskovan lähettiläs ilmoitti, että Englanti katsoo yhteistä julistusta koskevan kysymyksen rauenneeksi.

Vielä kaksi viikkoa kestäneen viivyttelyn jälkeen Englannin ulkoministeri Halifax teki Englannin Moskovan lähettilään kautta Neuvostoliiton Hallitukselle uuden ehdotuksen, nimittäin, että Neuvostoliiton Hallitus antaisi lausunnon, että „aggressioteon kohdistuessa Neuvostoliiton johonkin eurooppalaiseen naapuriin, joka tekisi vastarintaa, voidaan luottaa Neuvostoliiton Hallituksen apuun, jos sitä pidetään toivottavana".

Tämän ehdotuksen perusajatuksena oli, että jos Saksa aloittaa aggression Latviaa, Liettuaa, Eestiä tai Suomea vastaan, niin Neuvostoliiton on annettava niille apua ilman mitään sitoumusta avun antamisesta Englannin taholta, toisin sanoen Neuvostoliiton pitäisi juuttua yksin sotaan Saksaa vastaan. Mitä tulee Puolaan ja Romaniaan, joille Englanti oli antanut takeensa, niin siinäkin tapauksessa Neuvostoliiton olisi pitänyt antaa niille apua aggressoria vastaan. Mutta tässäkään tapauksessa Englanti ei tahtonut ottaa itselleen mitään sitoumuksia yhdessä Neuvostoliiton kanssa, vaan jätti itselleen toiminta- ja manööverivapauden, ja sitä paitsi tämän ehdotuksen mukaan Puolalla ja Romanialla samoin kuin myöskään Itämeren mailla ei olisi ollut mitään sitoumuksia Neuvostoliittoon nähden.

Neuvostoliiton Hallitus ei tahtonut kuitenkaan jättää käyttämättä ainoatakaan tilaisuutta päästä sopimukseen muiden valtojen kanssa yhteisestä taistelusta Hitlerin aggressiota vastaan. Se esitti ilman pienintäkään viivyttelyä Iso-Britannian Hallitukselle vastaehdotuksen. Tämä ehdotus sisältyi siihen, että Neuvostoliitto, Englanti ja Ranska ensinnäkin sitoutuisivat antamaan toisilleen pikaisesti kaikkea, muun muassa sotilaallista apua, jos jokin näistä valtioista joutuisi aggression uhriksi; toiseksi, että Neuvostoliitto, Englanti ja Ranska sitoutuisivat antamaan kaikkea, muun muassa myöskin sotilaallista apua Itämeren ja Mustan meren välillä sijaitseville ja Neuvostoliittoon rajautuville Itä-Euroopan maille siinä tapauksessa, että nämä valtiot joutuisivat aggression uhriksi; ja kolmanneksi, että Neuvostoliiton, Englannin ja Ranskan pitäisi sitoutua lyhyessä ajassa määrittelemään sen sotilaallisen avun mittasuhteet ja muodot, mitä kullekin valtiolle olisi molemmissa yllämainituissa tapauksissa annettava.

Sellaisia olivat neuvostoehdotuksen tärkeimmät pykälät. Ei ole vaikea nähdä, mikä perinpohjainen ero oli Neuvostoliiton ja Iso-Britannian ehdotusten välillä, sillä Neuvostoliiton ehdotus sisälsi yhteisen vastarinnan todella tehokkaat toimenpiteet aggressiota vastaan.

Englannin Hallitus ei kolmeen viikkoon lähettänyt mitään vastausta tähän ehdotukseen. Se synnytti Englannissa yhä kasvavaa levottomuutta, minkä vuoksi Englannin Hallituksen täytyi vihdoin keksiä taas uusi keino yleisen mielipiteen harhaanjohtamiseksi.

Toukokuun 8 päivänä Moskovaan saapui Englannin vastaus tai tarkemmin sanoen Englannin vastaehdotus. Neuvostohallitusta kehoitettiin jälleen antamaan yksipuolinen lausunto, jonka mukaan se „sitoutuisi siinä tapauksessa, että Iso-Britannia ja Ranska joutuisivat ottamiensa sitoumusten täyttämiseksi sotaan" (Belgiaan, Puolaan, Romaniaan, Kreikkaan ja Turkkiin nähden otetut sitoumukset), „antamaan viipymättä apua, jos se osoittautuu toivottavaksi, minkä ohella tämän avunannon muoto ja ehdot olisivat sopimuksen kohteena".

Tässäkin ehdotuksessa oli kysymys Neuvostoliiton yksipuolisista sitoumuksista. Neuvostoliiton olisi pitänyt antaa apua Englannille ja Ranskalle, jotka omasta puolestaan eivät ottaneet itselleen kerrassaan minkäänlaisia sitoumuksia Neuvostoliittoa kohtaan Itämeren tasavaltoihin nähden. Näin ollen Englanti ehdotti, että Neuvostoliitto asetettaisiin epätasavertaiseen asemaan, mikä loukkaa minkä tahansa riippumattoman valtion kunnianarvoa ja mitä ei yksikään niistä voisi hyväksyä.

Oli helppo ymmärtää, että asiallisesti Englannin ehdotus ei ollut osoitettu niinkään paljon Moskovalle kuin Berliinille. Saksalaisia kehoitettiin hyökkäämään Neuvostoliiton kimppuun ja heidän annettiin ymmärtää, että Englanti ja Ranska pysyvät puolueettomina, jos vain Saksa hyökkää Itämeren maiden kautta.

Toukokuun 11 päivänä Neuvostoliiton, Englannin ja Ranskan neuvotteluja mutkisti vielä enemmän Moskovassa olleen Puolan lähettilään Grzhibovskin lausunto, että „Puola ei pidä mahdollisena keskinäisavun sopimuksen solmiamista Neuvostoliiton kanssa..."

On selvää, että Puolan edustaja saattoi antaa tällaisen lausunnon vain Englannin ja Ranskan hallitsevien piirien tieten ja niiden hyväksymisellä.

Englannin ja Ranskan edustajien käyttäytyminen Moskovassa oli niin provokatioluontoista, että vieläpä länsivaltojen hallitsevassa leirissäkin löytyi ihmisiä, jotka arvostelivat ankarasti noin törkeää peliä. Niinpä kesällä vuonna 1939 Lloyd George julkaisi ranskalaisessa „Ce soir" lehdessä purevan kirjoituksen Englannin politiikan johtajia vastaan. Kosketellessaan syitä siihen loppumattomaan vitkasteluun, johon Englannin ja Ranskan neuvottelut

Neuvostoliiton kanssa olivat juuttuneet, Lloyd George kirjoitti, että tähän kysymykseen on ainoastaan yksi vastaus:

„Neville Chamberlain, Halifax ja John Simon eivät tahdo saada aikaan mitään sopimusta Venäjän kanssa."

Se, mikä oli selvää Lloyd Georgelle, oli tietenkin yhtä selvää Hitler-Saksan johtomiehille, jotka käsittivät hyvin, etteivät länsivallat ajattelekaan vakavaa sopimusta Neuvostoliiton kanssa, vaan tavoittelevat kokonaan toista päämäärää. Niiden tarkoituksena oli sysätä Hitler hyökkäämään mitä nopeimmin Neuvostoliiton kimppuun takaamalla hänelle aivan kuin palkinnoksi tästä hyökkäyksestä sen, että Neuvostoliitto saatetaan mahdollisimman epäedulliseen asemaan siltä varalta, että se joutuu sotaan Saksan kanssa.

Sitä paitsi länsivallat pitkittivät loppumattomasti neuvotteluja Neuvostoliiton kanssa yrittämällä hukuttaa oleelliset kysymykset pienten korjausten ja lukemattomien muunnosten liejuun. Joka kerta, kun kysymys oli joistain realisista sitoumuksista, niin näiden valtojen edustajat teeskentelivät, etteivät he muka käsitä, mistä on kysymys.

Toukokuun lopussa Englanti ja Ranska esittivät uudet ehdotukset, jotka hieman paransivat aikaisempaa luonnosta, mutta jättivät edelleenkin avoimeksi Neuvostoliitolle elintärkeän kysymyksen takeista kolmelle Neuvostoliiton luoteisrajalla sijaitsevalle Itämeren tasavallalle.

Tehden täten maittensa yleisen mielipiteen painostuksesta eräitä sanallisia myönnytyksiä Englannin ja Ranskan johtomiehet ajoivat edelleenkin entistä kantaansa ympäröimällä ehdotuksensa sellaisilla varauksilla, jotka tekivät ne sellaisiksi, ettei Neuvostoliitto voinut niitä mitenkään hyväksyä.

Englannin ja Ranskan edustajien käyttäytyminen Moskovan neuvotteluissa oli niin sietämätöntä, että V. M. Molotovin täytyi toukokuun 27 pnä 1939 sanoa Englannin lähettiläälle Seedsille ja Ranskan valtuutetulle Payard'ille, että heidän sopimusluonnokseensa yhteisestä toiminnasta aggressoria vastaan Euroopassa ei sisälly Neuvostoliiton, Englannin ja Ranskan tehokkaan keskinäisavun järjestämisen suunnitelma eikä edes osoita Englannin ja Ranskan Hallitusten olevan vakavasti kiinnostuneita vastaavasta sopimuksesta Neuvostoliiton kanssa. Tällöin sanottiin suoraan, että Englannin ja Ranskan ehdotus herättää ajatuksen, että Englannin ja Ranskan Hallitukset eivät ole niinkään paljon kiinnostuneita itse sopimuksesta kuin sen johdosta käytävistä keskusteluista. Englanti ja Ranska ehkä tarvitsevatkin noita keskusteluja joihinkin tarkoituksiin. Neuvostoliiton Hallitus ei noita tarkoituksia tunne. Neuvostoliiton Hallitusta ei kiinnosta sopimusta koskevat keskustelut, vaan Neuvostoliiton, Englannin ja Ranskan tehokkaan keskinäisavun järjestäminen aggressiota

vastaan Euroopassa. Englannin ja Ranskan edustajia varoitettiin, ettei Neuvostoliiton Hallitus aio osallistua keskusteluihin sopimuksesta, jonka tarkoituksia Neuvostoliitto ei tunne, ja että sellaisia keskusteluja Englannin ja Ranskan Hallitukset voivat käydä sopivampien kumppanien kanssa kuin Neuvostoliitto on.

Moskovan neuvottelut pitkistyivät loppumattomiin. Neuvottelujen tällaisen sietämättömän pitkistymisen syyt lörpötteli julki lontoolainen „Times" lehti, joka kirjoitti: „Nopea ja ratkaiseva liitto Venäjän kanssa voi muodostua esteeksi muille neuvotteluille..." * Puhuessaan „muista neuvotteluista" „Times" nähtävästi tarkoitti Englannin merentakaisenkaupan ministerin Robert Hudsonin neuvotteluja Hitlerin talousneuvonantajan tri Helmut Wohltatin kanssa hyvin suuren englantilaisen lainan antamisen mahdollisuudesta Hitler-Saksalle, mistä tulee puhe tuonnempana. Sitä paitsi on tunnettua, että sinä päivänä, jolloin Hitlerin armeija marssi Prahaan, Englannin teollisuusfederation valtuuskunta kävi lehtitietojen mukaan Düsseldorfissa neuvotteluja laajan sopimuksen solmimisesta Saksan suurteollisuuden kanssa.

Huomiota herätti myöskin se seikka, että neuvottelujen käyminen Moskovassa Iso-Britannian nimessä oli uskottu toisarvoisille henkilöille samaan aikaan kun Hitlerin kanssa käytäviä neuvotteluja varten Englannista saapui Saksaan itse Chamberlain ja vieläpä monta kertaa. On tärkeää todeta myöskin se, että Englannin edustajalla Strangilla ei ollut valtuuksia Neuvostoliiton kanssa käytävissä neuvotteluissa allekirjoittaa minkäänlaisia sopimuksia Neuvostoliiton kanssa.

Kun Neuvostoliitto vaati ryhtymään konkreettisiin neuvotteluihin taistelutoimenpiteistä mahdollista aggressoria vastaan, niin Englannin ja Ranskan Hallitusten täytyi suostua lähettämään Moskovaan sotilaslähetystönsä. Mutta nämä lähetystöt olivat matkalla Moskovaan tavattoman kauan ja kun ne saapuivat sinne, niin osoittautui, että ne oli muodostettu toisarvoisista henkilöistä eikä heillä sitä paitsi ollut valtuuksia allekirjoittaa mitään sopimusta. Tällaisissa ehdoissa sotilaalliset neuvottelut osoittautuivat yhtä tuloksettomiksi kuin poliittisetkin.

Länsivaltojen sotilaslähetystöt osoittivat heti, ettei niillä ole haluakaan neuvotella vakavasti keskinäisavun keinoista Saksan aggression varalta. Neuvostoliiton sotilaslähetystö piti lähtökohtana sitä, että Neuvostoliitto, jolla ei ole yhteistä rajaa Saksan kanssa, voi antaa apua Englannille, Ranskalle ja Puolalle sodan syttyessä ainoastaan siinä tapauksessa, että neuvostosotajoukot pääsevät kulkemaan Puolan alueen kautta. Mutta Puolan Hallitus kuitenkin ilmoitti, ettei se ota vastaan Neuvostoliiton sotilaallista

---

* Sayers ja Kahn, „Salainen sota Neuvosto-Venäjää vastaan", Moskova, 1947, s. 371.

apua, osoittaen siten pelkäävänsä Neuvostoliiton voimistumista enemmän kuin Hitlerin aggressiota. Puolan kantaa kannattivat sekä Englannin että Ranskan lähetystöt.

Sotilaallisten neuvottelujen kulussa herätettiin kysymys myöskin siitä asevoimien määrästä, mikä jokaisen sopimuspuolen piti viipymättä lähettää aggression tapahtuessa. Englantilaiset mainitsivat naurettavan numeron ilmoittaen, että he voivat lähettää viisi jalkaväkidivisioonaa ja yhden mekanisoidun divisioonan. Ja tämän englantilaiset ehdottivat samaan aikaan kun Neuvostoliitto sanoi olevansa valmis lähettämään rintamalle aggressoria vastaan 136 divisioonaa, 5.000 keskikokoista ja järeätä tykkiä, noin 10.000 hyökkäysvaunua ja pienoishyökkäysvaunua, yli 5.000 sotilaslentokonetta y.m. Tästä nähdään, kuinka kevytmielisesti Englannin Hallitus suhtautui neuvotteluihin sotilaallisen sopimuksen solmimisesta Neuvostoliiton kanssa.

Yllämainittu riittää vahvistamaan itsestään syntyvän johtopäätöksen, joka on seuraava:

1. Koko neuvottelujen ajan Neuvostoliiton Hallitus pyrki mitä kärsivällisimmin siihen, että Englannin ja Ranskan kanssa päästäisiin sopimukseen keskinäisavusta aggressoria vastaan tasa-arvoisilla perusteilla ja sillä ehdolla, että keskinäisapu olisi todella tehokasta, siis että poliittisen sopimuksen solmimista seuraisi sotilaallisen sopimuksen allekirjoittaminen, jossa määriteltäisiin annettavan avun määrä, muodot ja määräajat, sillä tapahtumien koko aikaisempi kulku oli riittävän selvästi osoittanut, että vain sellainen sopimus voisi olla tehokas ja tepsivä saamaan hitleriläisen aggressorin järkiinsä, aggressorin, jota länsivallat olivat monien vuosien kuluessa hemmotelleet täydellisellä rankaisemattomuudella ja sukoilulla.

2. Englannin ja Ranskan käytös Neuvostoliiton kanssa tapahtuneiden neuvottelujen aikana vahvisti täydellisesti sen, etteivät ne edes ajatelleetkaan mitään vakavaa sopimusta Neuvostoliiton kanssa, sillä Englannin ja Ranskan politiikkaa johdattivat toiset tarkoitusperät, joilla ei ollut mitään yhteistä rauhan etujen ja aggressiota vastaan käytävän taistelun kanssa.

3. Englannin ja Ranskan politiikan kavala tarkoitus oli, että Hitlerin annettaisiin ymmärtää, ettei Neuvostoliitolla ole liittolaisia, että Neuvostoliitto on eristetty, että Hitler voi hyökätä Neuvostoliiton kimppuun tarvitsematta pelätä vastatoimia Englannin ja Ranskan taholta.

Siksi ei ole syytä ihmetellä, että Englannin. Ranskan ja Neuvostoliiton neuvottelut epäonnistuivat.

Tämä epäonnistuminen ei tietysti ollut sattuma. Kävi yhä selvemmäksi, että länsivaltojen edustajat olivat ennakolta suunnitelleet neuvottelujen rikkomisen kaksinaamaisessa pelissään. Asia on niin, että Neuvostoliiton kanssa käymiensä avoimien neu-

vottelujen ohella **englantilaiset kävivät kulissientakaisia neuvotteluja Saksan kanssa ja näille viimeksimainituille he antoivat verrattomasti suuremman merkityksen.**

Kun länsivaltojen hallitsevat piirit yrittivät neuvotteluillaan Moskovassa ennen kaikkea herpaista omien maittensa yleisen mielipiteen valppautta ja pettää sotaan johdettavia kansoja, niin hitleriläisten kanssa käydyillä neuvotteluilla oli toinen luonne.

Englannin ja Saksan neuvottelujen ohjelman muotoili riittävän selvästi Englannin ulkoministeri Halifax, joka esitti Hitler-Saksalle selväpiirteisiä kehoituksia samaan aikaan kun hänen virkamiehensä jatkoivat neuvotteluja Moskovassa. Puheessaan kesäkuun 29 pnä 1939 Kansainvälisten suhteiden kuninkaallisen instituutin juhlapäivällisillä Halifax lausui julki valmeuden sopia Saksan kanssa kaikista kysymyksistä, jotka „herättävät rauhattomuutta maailmassa”. Hän sanoi:

„Tämänluontoisessa uudessa ilmapiirissä me voisimme pohtia siirtomaaprobleemia, kysymystä raaka-aineista, kauppaesteistä, „elinalueesta”, aseistuksen rajoittamisesta ja kaikkia muita kysymyksiä, jotka koskevat eurooppalaisia.” *

Kun muistamme, miten Halifaxille läheinen konservatiivinen lehti „Daily Mail” jo vuonna 1933 käsitteli „elinaluetta” koskevaa probleemia kehoittaessaan hitleriläisiä kaappaamaan „elinaluetta” Neuvostoliitolta, niin ei jää pienintäkään epäilystä Halifaxin lausunnon todellisesta ajatuksesta. Se oli Hitler-Saksalle tehty avoin ehdotus sopia maailman ja vaikutusalueiden jakamisesta, ehdotus ratkaista kaikki kysymykset ilman Neuvostoliittoa ja pääasiassa Neuvostoliiton kustannuksella.

Jo kesäkuussa 1939 Englannin edustajat aloittivat ehdottoman salaiset neuvottelut Saksan kanssa Lontooseen saapuneen Wohltatin välityksellä, joka oli Hitlerin valtuutettu nelivuotissuunnitelman alalla. Hänen kanssaan keskustelivat Englannin merentakaisenkaupan ministeri Hudson sekä Chamberlainin lähin neuvonantaja Wilson. Näiden kesäkuussa käytyjen neuvottelujen sisältö on toistaiseksi vielä haudattuna diplomaattisten arkistojen kätköihin. Mutta heinäkuussa Wohltat kävi toistamiseen Lontoossa ja neuvotteluja jatkettiin. Tämän neuvottelujen toisen vaiheen sisältö on nyt tunnettu Neuvostohallituksen käytettävissä olevista sotasaaliina saaduista saksalaisista asiakirjoista, jotka piakkoin näkevät päivänvalon.

Hudson ja Wilson ehdottivat Wohltatille ja sittemmin Lontoossa olevalle Saksan lähettiläälle Dirksenille, että aloitettaisiin salaiset neuvottelut laajan sopimuksen solmimisesta, johon sisältyisi sopimus vaikutusalueiden jakamisesta maailman mittakaa-

---

* „Loordi Halifaxin puheita kansainvälisestä politiikasta”, Oxford, Lontoo, 1940, s. 296.

vassa ja „yleisillä markkinoilla vallitsevan musertavan kilpailun" poistamisesta. Tämän yhteydessä Saksalle aiottiin antaa vallitseva vaikutusvalta Euroopan kaakkoisosassa. Selostuksessaan Saksan ulkoministeriölle heinäkuun 21 pnä 1939 Dirksen mainitsi, että Wohltatin ja Wilsonin pohtima ohjelma käsittää poliittisia, sotilaallisia ja taloudellisia kysymyksiä. Poliittisissa kysymyksissä annettiin hyökkäämättömyyssopimuksen rinnalla erikoinen sija puuttumattomuussopimukselle, jonka olisi pitänyt sisältää „elinalueiden rajojen määrittely suurvaltojen kesken, erikoisesti Englannin ja Saksan kesken". *

Näiden kahden sopimuksen solmimiseen liittyvien kysymysten pohdinnan aikana Englannin edustajat lupasivat, että jos nämä sopimukset allekirjoitetaan, niin Englanti kieltäytyy juuri sitä ennen Puolalle antamistaan takeista.

Siinä tapauksessa, että Englannin ja Saksan sopimus solmitaan, englantilaiset olivat valmiit jättämään Danzigin kysymyksen, samoin kuin kysymyksen Puolan käytävästä, saksalaisten ratkaistavaksi Puolan kanssa kahdenkesken ja sitoutuvat olemaan sekaantumatta niiden ratkaisuun.

Edelleen, ja tämäkin on asiakirjojen perusteella piakkoin julkisuuteen saatettavilla Dirksenin selostuksilla todistettu, Wilson myönsi, että jos yllämainitut sopimukset Englannin ja Saksan välillä solmitaan, niin Englannin takeiden antamisen politiikka tulee asiallisesti likvidoiduksi.

„Silloin Puola", huomauttaa Dirksen selostuksessaan tämän johdosta, „jäisi, niin sanoakseni, yksin vastakkain Saksan kanssa".

Tämä kaikki merkitsi, että Englannin vallanpitäjät olivat valmiit antamaan Puolan Hitlerin raadeltavaksi jo silloin, kun muste, jolla Englannin takeet Puolalle oli allekirjoitettu, ei ollut vielä ehtinyt kuivua.

Ja siinä tapauksessa, että Englannin ja Saksan sopimus olisi solmittu, olisi samalla saavutettu se päämäärä, jonka Englanti ja Ranska olivat asettaneet aloittaessaan neuvottelut Neuvostoliiton kanssa ja vielä enemmän helpoitettu mahdollisuutta jouduttaa Saksan ja Neuvostoliiton välistä yhteenottoa.

Englannin ja Saksan välinen poliittinen sopimus aiottiin vihdoin täydentää taloussopimuksella, joka olisi sisältänyt salaisen sopimuksen siirtomaakysymyksistä, raaka-aineen jakamisesta, markkinoiden jakamisesta ja myöskin Englannin suuresta lainasta Saksalle.

Näin ollen Englannin johtomiesten edessä häämöitti mairitteleva kuva lujasta sopimuksesta Saksan kanssa ja Saksan aggres-

---

* Saksan Englannissa olevan lähettilään Dirksenin selostus heinäkuun 21 pnä 1939. Saksan ulkoasiainministeriön arkisto.

sion niinsanottu „kanavoiminen" Itää kohti vastikään „takaamaansa" Puolaa vastaan ja Neuvostoliittoa vastaan.

Onko ihme, että parjaajat ja historian väärentäjät ovat visusti vaiti ja yrittävät salata nämä tosiasiat, joilla on ratkaiseva merkitys sen tilanteen ymmärtämiseksi, jossa sota kävi siten kiertämättömäksi.

Tuona aikana ei voinut olla enää mitään epäilystä siitä, että Englanti ja Ranska eivät edes aikoneetkaan tehdä mitään vakavaa estääkseen Hitler-Saksaa päästämästä sotaa valloilleen, vaan päinvastoin tekivät kaiken voitavansa saadakseen salaliittojen ja salaisten sopimusten menetelmillä, kaikenlaisten provokatioiden menetelmillä Hitler-Saksan usutetuksi Neuvostoliiton kimppuun.

Mitkään väärentäjät eivät saa heitetyksi historiasta eivätkä kansojen tietoisuudesta pois sitä ratkaisevaa tosiasiaa, että näissä oloissa Neuvostoliiton valittavana oli:

**joko** hyväksyä itsepuolustuksen tarkoituksessa Saksan ehdotus hyökkäämättömyyssopimuksen solmimisesta ja turvata siten Neuvostoliitolle rauhan jatkuminen vissiksi ajaksi, minkä neuvostovaltio voisi käyttää voimiensa parempaan valmentamiseen aggressorin mahdollisen hyökkäyksen torjumiseksi,

**tai** hylätä Saksan ehdotus hyökkäämättömyyssopimuksesta ja sallia siten länsivaltojen leiriin kuuluvien sotaprovokaattorien sysätä Neuvostoliitto viipymättä aseelliseen selkkaukseen Saksan kanssa Neuvostoliitolle aivan epäedullisessa tilanteessa sen ollessa kokonaan eristetty.

Tässä tilanteessa Neuvostoliiton Hallituksen oli pakko tehdä valintansa ja solmia Saksan kanssa hyökkäämättömyyssopimus.

Tämä valinta oli silloin muodostuneessa tilanteessa Neuvostoliiton ulkopolitiikan kaukonäköinen ja viisas askel. Tämä Neuvostoliiton Hallituksen ottama askel määräsi ennakolta hyvin suurelta osaltaan toisen maailmansodan otollisen tuloksen Neuvostoliitolle ja kaikille vapauttarakastaville kansoille.

Olisi karkeaa parjausta väittää, että sopimuksen solmiminen hitleriläisten kanssa sisältyi Neuvostoliiton ulkopolitiikan suunnitelmaan. Päinvastoin, Neuvostoliitto pyrki koko ajan siihen, että sillä olisi ollut sopimus läntisten ei-aggressiivisten valtioiden kanssa saksalaisia ja italialaisia aggressoreita vastaan kollektiivisen turvallisuuden aikaansaamiseksi tasavertaisuuden perustalla. Mutta sopimus on molemminpuolinen teko. Kun Neuvostoliitto pyrki sopimukseen taistelusta aggressiota vastaan, niin Englanti ja Ranska järjestelmällisesti hylkäsivät sen pitäen parempana harjoittaa Neuvostoliiton eristämispolitiikkaa, aggressoreille tehtävien myönnytysten politiikkaa, politiikkaa, joka suuntasi aggressiota Itään, Neuvostoliittoa vastaan. Amerikan Yhdysvallat eivät suinkaan vastustaneet tätä turmiollista politiikkaa, vaan päinvastoin kaikin tavoin kannattivat sitä. Mitä tulee Amerikan

miljardimiehiin, niin he sijoittivat edelleenkin pääomiaan Saksan raskaaseen teollisuuteen, auttoivat saksalaisia kehittämään sotateollisuuttaan ja aseistivat sillä tavoin saksalaista aggressiota aivan kuin sanoen: „Sotikaa, herrat eurooppalaiset, terveydeksenne, sotikaa jumalan avulla, mutta me, vaatimattomat amerikkalaiset miljardimiehet, rikastumme teidän sodastanne ja lyömme kasaan satoja miljoonia dollareita ylivoittoja".

On selvää, että tällaisen asiaintilan vallitessa Euroopassa Neuvostoliitolle jäi vain yksi ulospääsy: hyväksyä saksalaisten ehdotus sopimuksesta. Se oli kuitenkin paras kaikista mahdollisista ulospääsyistä.

Samoin kuin vuonna 1918 Neuvostoliiton täytyi länsivaltojen vihamielisen politiikan takia solmia Brestin rauhansopimus saksalaisten kanssa, niin nytkin, vuonna 1939, kahdenkymmenen vuoden kuluttua Brestin rauhansopimuksen jälkeen, Neuvostoliiton täytyi Englannin ja Ranskan saman vihamielisen politiikan takia tehdä saksalaisten kanssa sopimus.

Kaikenkarvaisten parjaajien puheet siitä, ettei Neuvostoliiton olisi kuitenkaan pitänyt suostua sopimukseen saksalaisten kanssa, ovat naurettavia. Miksi Puola, jolla oli liittolaisina Englanti ja Ranska, saattoi tehdä hyökkäämättömyyssopimuksen saksalaisten kanssa vuonna 1934, mutta Neuvostoliitto, joka oli epäedullisemmassa asemassa, ei olisi saanut tehdä sellaista sopimusta vuonna 1939? Miksi Englanti ja Ranska, jotka olivat hallitsevana voimana Euroopassa, saattoivat vuonna 1938 antaa saksalaisten kanssa yhteisen julistuksen hyökkäämättömyydestä, mutta Neuvostoliitto, joka oli Englannin ja Ranskan vihamielisen politiikan vuoksi eristetty, ei olisi saanut tehdä sopimusta saksalaisten kanssa?

Eikö ole tosiasia, että kaikista Euroopan ei-aggressiivisista suurvalloista Neuvostoliitto oli viimeinen, joka teki sopimuksen saksalaisten kanssa?

Historian väärentäjät ja muut taantumukselliset eivät tietenkään ole tyytyväisiä siihen, että Neuvostoliiton onnistui käyttää taitavasti Neuvostoliiton ja Saksan sopimusta puolustuskuntoisuutensa lujittamiseksi, että sen onnistui siirtää rajansa kauas länteen ja ehkäistä Saksan aggression esteetön eteneminen itään, että hitleriläisten sotajoukkojen täytyi Narvan—Minskin—Kievin linjan asemesta alottaa hyökkäyksensä itään linjalla, joka kulkee satoja kilometrejä lännempänä, että Neuvostoliitto ei nääntynyt verenvuodosta Isänmaallisessa sodassa, vaan selviytyi sodasta voittajana. Mutta tämä tyytymättömyys on jo romahtaneiden poliitikkojen voimatonta kiukkua.

Näiden herrojen kiukkuista tyytymättömyyttä voidaan pitää vain sen ehdottoman tosiasian vahvistuksena, että Neuvostoliiton politiikka on ollut ja on edelleenkin oikeaa politiikkaa.

## IV

# „ITÄISEN" RINTAMAN MUODOSTAMINEN, SAKSAN HYÖKKÄYS NEUVOSTOLIITON KIMPPUUN, HITLERILÄISVASTAINEN LIITTO JA KYSYMYS LIITTOLAISTEN VÄLISISTÄ VELVOLLISUUKSISTA

Solmiessaan Neuvostoliiton ja Saksan välisen hyökkäämättömyyssopimuksen elokuussa 1939 Neuvostoliitto ei hetkeäkään epäillyt, etteikö Hitler ennemmin tai myöhemmin hyökkäisi Neuvostoliiton kimppuun. Neuvostoliiton varmuus siitä johtui hitleriläisten poliittisesta ja sotilaallisesta perusasenteesta. Sen vahvisti Hitlerin hallituksen käytännöllinen toiminta koko sodanedellisellä kaudella.

Siksi Neuvostoliiton Hallituksen ensimmäisenä tehtävänä oli muodostaa „itäinen" rintama hitleriläistä aggressiota vastaan, rakentaa puolustuslinja Bielo-Venäjän ja Ukrainan maiden länsirajoille ja järjestää siten muuri saksalaisten sotajoukkojen esteetöntä etenemistä vastaan itää kohti. Sitä varten oli tarpeen liittää Läntinen Bielo-Venäjä ja Länsi-Ukraina, jotka paanien Puola oli anastanut vuonna 1920, jälleen Neuvosto-Bielo-Venäjään ja Neuvosto-Ukrainaan sekä siirtää sinne neuvostosotaväkeä. Sitä ei saanut viivytellä, sillä huonosti varustettu puolalainen sotaväki osoittautui kestämättömäksi, Puolan sotilaspäällystö ja Puolan Hallitus olivat jo karkuteillä ja Hitlerin sotajoukot, jotka eivät kohdanneet vakavaa vastarintaa, saattoivat vallata Bielo-Venäjän ja Ukrainan maat ennemmin kuin neuvostosotajoukot saapuivat sinne.

Syyskuun 17 pnä 1939 neuvostosotajoukot menivät Neuvostoliiton Hallituksen käskystä Neuvostoliiton ja Puolan sodanedellisen rajan yli, ottivat haltuunsa Läntisen Bielo-Venäjän ja Länsi-Ukrainan ja ryhtyivät siellä rakentamaan puolustuslinjaa Ukrainan ja Bielo-Venäjän maiden läntistä rajalinjaa pitkin. Se oli

pääasiassa sama linja, joka tunnetaan historiassa „Curzonin" linjana, joka määriteltiin liittolaisten Versaillesin konferenssissa.

Muutaman päivän kuluttua sen jälkeen Neuvostoliiton Hallitus allekirjoitti sopimukset keskinäisestä avusta Itämeren valtioiden kanssa, joissa sopimuksissa edellytettiin Neuvostoarmeijan varusväen majoittaminen Eestin, Latvian ja Liettuan alueelle, neuvostolentokenttien järjestäminen ja merisotatukikohtien muodostaminen.

Siten laskettiin „itäisen" rintaman perusta.

Ei ollut vaikea ymmärtää, että „itäisen" rintaman muodostaminen oli vakava panos ei ainoastaan Neuvostoliiton turvallisuuden järjestämiseen, vaan myöskin niiden rauhaarakastavien valtioiden yhteiseen asiaan, jotka kävivät taistelua hitleriläistä aggressiota vastaan. Kuitenkin englantilais-ranskalais-amerikkalaiset piirit enimmältä osaltaan vastasivat tähän Neuvostoliiton Hallituksen askeleeseen kiukkuisella neuvostovastaisella kamppailulla ja nimittivät sitä aggressioksi.

Oli muuten sellaisiakin poliittisia toimihenkilöitä, joilla oli riittävästi kaukonäköisyyttä ymmärtääkseen neuvostopolitiikan ajatuksen ja tunnustaakseen oikeaksi „itäisen" rintaman muodostamisen. Heidän joukossaan kuuluu ensimmäinen paikka hra Churchillille — siihen aikaan vielä meri- ja sotaministeri, — joka radiopuheessaan lokakuun 1 pnä 1939 useiden epäystävällisten hyökkäilyjen jälkeen Neuvostoliittoa kohtaan lausui:

„Se, että venäläisten armeijain piti olla tällä linjalla, oli aivan välttämätöntä Venäjän turvallisuutta varten saksalaista uhkaa vastaan. Joka tapauksessa asemat on otettu ja muodostettu itäinen rintama, jonka kimppuun natsilainen Saksa ei rohkene rynnätä. Kun hra von Ribbentrop kutsuttiin viime viikolla Moskovaan, niin se tehtiin sitä varten, että hän tutustuisi tähän tosiasiaan ja myöntäisi, että natsilaisten aikeista Itämeren maiden ja Ukrainan suhteen on tehtävä loppu."

Kun Neuvostoliiton länsirajoilla huomattavan matkan päässä Moskovasta, Minskistä ja Kievistä asiat Neuvostoliiton turvallisuuden kannalta katsoen olivat enemmän tai vähemmän tyydyttäviä, niin samaa ei voitu sanoa Neuvostoliiton pohjoisrajasta. Siellä oli 32 kilometrin päässä Leningradista suomalainen sotaväki, jonka päällystön enin osa suuntautui Hitler-Saksan mukaan. Neuvostoliiton Hallitus tiesi hyvin, että Suomen johtavien piirien fasistiset ainekset, jotka olivat kiinteässä yhteydessä hitleriläisiin ja joilla oli suuri vaikutusvalta Suomen armeijassa, pyrkivät kaappaamaan Leningradin. Sitä seikkaa, että Hitlerin armeijan yleisesikunnan päällikkö Halder kävi jo kesällä vuonna 1939 Suomessa antamassa ohjeita Suomen armeijan korkeimmille johtajille, ei voitu pitää sattumana. Oli vaikea epäillä, etteivätkö Suomen johtavat piirit olisi olleet liitossa hitleriläisten kanssa,

etteivätkö ne aikoneet tehdä Suomesta hyökkäystukikohtaa Hitler-Saksan hyökkäykselle Neuvostoliiton kimppuun.

Siksi ei ole ihme, että kaikki Neuvostoliiton yritykset päästä yhteisymmärrykseen Suomen hallituksen kanssa kummankin maan välisten suhteiden parantamista koskevassa asiassa olivat tuloksettomia.

Suomen Hallitus hylkäsi toisen toisensa jälkeen kaikki Neuvostoliiton Hallituksen ystävälliset ehdotukset, jotka oli tarkoitettu takaamaan Neuvostoliiton turvallisuuden ja muun muassa Leningradin turvallisuuden, siitä huolimatta, vaikka Neuvostoliitto oli valmis tyydyttämään Suomen oikeutetut vaatimukset.

Suomen Hallitus hylkäsi Neuvostoliiton ehdotuksen Suomen rajan siirtämisestä Karjalan kannaksella muutamia kymmeniä kilometrejä, vaikka Neuvostoliiton Hallitus suostui sen korvaukseksi antamaan Suomelle kaksi kertaa suuremman alueen Neuvosto-Karjalaa.

Suomen Hallitus hylkäsi myöskin Neuvostoliiton ehdotuksen solmia sopimus keskinäisavusta, osottaen siten, että Neuvostoliiton turvallisuus Suomen puolelta oli edelleenkin turvaamatta.

Näillä ja muilla samantapaisilla vihamielisillä teoilla ja provokatioilla Neuvostoliiton — Suomen rajalla Suomi pani alulle sodan Neuvostoliittoa vastaan.

Neuvostoliiton ja Suomen sodan tulokset ovat tunnetut. Neuvostoliiton raja luoteessa ja muun muassa Leningradin kohdalla siirrettiin ja Neuvostoliiton turvallisuutta lujitettiin. Sillä oli tärkeä merkitys Neuvostoliiton puolustamisessa hitleriläistä aggressiota vastaan, sillä Hitler-Saksan ja sen suomalaisten apurien täytyi aloittaa hyökkäyksensä Neuvostoliiton luoteisosassa linjalla, joka kulkee melkein 150 kilometrin päässä luoteeseen Leningradista, eikä aivan Leningradin edustalla.

Puheessaan Neuvostoliiton Korkeimman Neuvoston sessiassa maaliskuun 29 pnä 1940 V. M. Molotov sanoi:

„...Neuvostoliitto, joka löi hajalle Suomen armeijan ja jolla oli täysi mahdollisuus ottaa haltuunsa koko Suomi, ei tehnyt sitä eikä vaatinut mitään sotakorvausta sotamenojensa korvaukseksi, minkä olisi tehnyt mikä muu valtio tahansa, vaan rajoitti toivomuksensa vähimmäismäärään."

„Me emme asettaneet rauhansopimuksessa mitään muita tarkoitusperiä kuin Leningradin, Muurmanskin ja Muurmannin rautatien turvallisuuden takaamisen."

On sanottava, että siitä huolimatta, vaikka koko politiikallaan Neuvostoliiton suhteen Suomen hallitsevat piirit pelasivat Hitler-Saksan hyväksi, niin Kansainliiton englantilaiset ja ranskalaiset johtomiehet asettuivat heti Suomen Hallituksen puolelle, julistivat Kansainliiton kautta Neuvostoliiton „aggressoriksi" ja siten avoimesti hyväksyivät ja kannattivat Suomen valtaherrain alkamaa

sotaa Neuvostoliittoa vastaan. Kansainliitto, joka oli tahrannut itsensä sukoilukannallaan ja yllyttämällä japanilaisia sekä saksalais-italialaisia aggressoreja, äänesti englantilaisten ja ranskalaisten johtomiesten käskystä kuuliaisesti päätöslauselmaa Neuvostoliittoa vastaan „eroittaen" mielenosoituksellisesti Neuvostoliiton Kansainliitosta.

Eikä siinä kaikki. Suomen taantumuksellisten alkamassa sodassa Neuvostoliittoa vastaan Englanti ja Ranska auttoivat kaikin tavoin Suomen sotakiihkoilijoita. Englannin ja Ranskan johtavat piirit eivät lakanneet yllyttämästä Suomen Hallitusta jatkamaan sotatoimia.

Englannin ja Ranskan vallanpitäjät varustivat järjestelmällisesti Suomea aseilla sekä valmistivat tarmokkaasti satatuhantista ekspeditioarmeijaa Suomeen lähettämistä varten.

Kolmen kuukauden kuluessa sodan alkamisesta Englanti antoi Chamberlainin alahuoneessa maaliskuun 19 pnä 1940 tekemän lausunnon mukaan Suomelle sata yksi lentokonetta, yli kaksi sataa tykkiä, satoja tuhansia ammuksia, lentokonepommeja ja hyökkäysvaunuvastaisia miinoja. Samaan aikaan Daladier selosti edustajakamarille, että Ranska oli antanut Suomelle 175 lentokonetta, noin 500 tykkiä, yli viisi tuhatta konekivääriä, miljoona ammusta ja käsikranaattia sekä muuta aseistusta.

Britannian ja Ranskan hallitusten sen aikaisista suunnitelmista voidaan päästä selville siitä kirjelmästä, jonka englantilaiset jättivät ruotsalaisille maaliskuun 2 pnä 1940 ja jossa sanottiin:

„Liittolaishallitukset ymmärtävät, että Suomen sotatilanne käy epätoivoiseksi. Pohdittuaan perusteellisesti kaikkia mahdollisuuksia ne ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että ainoa keino, jonka avulla ne voivat antaa tehokasta apua Suomelle, on liittolaisten sotajoukkojen lähettäminen, ja ne ovat valmiit lähettämään näitä joukkoja vastaukseksi Suomen pyyntöön." *

Tuona aikana, kuten Chamberlain lausui Englannin parlamentissa maaliskuun 19 päivänä,

„ekspeditiojoukkoja valmisteltiin lähetettäväksi mitä kiireellisimmässä järjestyksessä, ja ekspeditioarmeija oli valmis **lähetettäväksi maaliskuun** alussa... kaksi kuukautta ennen sitä määräaikaa, jonka sotamarsalkka Mannerheim oli määrännyt niiden saapumisajaksi".

Chamberlain lisäsi, että näiden joukkojen miesluku nousi 100.000:een.

Samaan aikaan myöskin Ranskan Hallitus valmisteli 50.000 miehen suuruista ensivuoroista ekspeditioarmeijaa lähetettäväksi Suomeen Narvikin kautta.

---

* Britannian lähetystön nootti maaliskuun 2 pnä 1940. Ruotsin ulkoministeriön „Valkoinen kirja", Tukholma, 1947, s. 120.

Ja tätä sotaista aktiivisuutta Englannin ja Ranskan vallanpitäjät osoittivat silloin, kun rintamalla Hitler-Saksaa vastaan Englanti ja Ranska eivät ilmaisseet minkäänlaista aktiivisuutta ja jolloin siellä käytiin niinsanottua „kummallista sotaa".

Mutta Suomelle annettu sota-apu Neuvostoliittoa vastaan oli ainoastaan osa englantilais-ranskalaisten imperialistien suurisuuntaisemmasta hankkeesta.

Mainitussa Ruotsin ulkoministeriön „Valkoisessa kirjassa" on asiakirja, joka kuuluu Ruotsin ulkoministerille Gynterille. Tässä asiakirjassa sanotaan, että

> „näiden sotajoukkojen lähettäminen sisältyi Neuvostoliittoa vastaan tehtävän hyökkäyksen yleiseen suunnitelmaan", ja että tämä suunnitelma „maaliskuun 15 päivästä alkaen pannaan täytäntöön Bakua vastaan ja vielä aikaisemmin Suomen kautta". *

Kirjassaan „De Gaulle on diktaattori" Kerrilis kirjoitti tästä suunnitelmasta seuraavaa:

> „Tämän suunnitelman mukaan, jonka peruspiirteet Paul Reynaud ** selosti minulle kirjeessään, joka on minulla säilössä, moottoroitu ekspeditioarmeija, joka nousisi maihin Norjan kautta Suomeen, heittäisi nopeasti nurin Venäjän hajanaiset laumat ja lähtisi Leningradiin..." ***

Tämän suunnitelman olivat Ranskassa laatineet de Gaulle ja kenraali Veygand, joka oli siihen aikaan Ranskan sotajoukkojen ylipäällikkönä Syyriassa ja joka kehuskeli, että:

> „Jonkunlaisten apujoukkojen avulla ja 200 lentokoneella hän valtaisi Kaukaasian ja painuisi Venäjälle kuin „veitsi voihin".

Tunnetaan myöskin ranskalaisen kenraalin Gamelinin vuonna 1940 laatima Englannin ja Ranskan sotatoimien suunnitelma Neuvostoliittoa vastaan, jossa suunnitelmassa kiinnitettiin erikoinen huomio Bakun ja Batumin pommitukseen.

Englannin ja Ranskan vallanpitäjäin hyökkäysvalmistelut Neuvostoliittoa vastaan olivat täydessä käynnissä. Englannin ja Ranskan yleisesikunnissa laadittiin ahkerasti tämän hyökkäyksen suunnitelmia. Nuo herrat halusivat **Hitler-Saksaa vastaan käytävän sodan asemesta alkaa sodan Neuvostoliittoa vastaan.**

Mutta noiden suunnitelmien ei ollut sallittu toteutua. Siihen mennessä neuvostojoukot löivät Suomen armeijan hajalle ja Suomen täytyi antautua huolimatta Englannin ja Ranskan kaikista ponnistuksista tämän antautumisen ehkäisemiseksi.

---

* „Gynterin muistiinpanoja maaliskuun 2 pnä 1940" Ruotsin ulkoministeriön „Valkoinen kirja", Tukholma, 1947, s. 119.

** Siihen aikaan Ranskan hallituksen jäsen.

*** **Henri de Kerrilis**, „De Gaulle on diktaattori", Montreal, 1945, s. 363—364.

Maaliskuun 12 pnä 1940 allekirjoitettiin Neuvostoliiton ja Suomen välinen rauhansopimus.

Tällä tavalla parannettiin Neuvostoliiton puolustusta Hitlerin aggressiota vastaan myöskin pohjoisessa, Leningradin seudulla, siirtämällä puolustuslinja 150 kilometrin päähän Leningradista pohjoiseen Viipurin toiselle puolelle saakka.

Mutta tämä ei vielä merkinnyt sitä, että „itäisen" rintaman muodostaminen Itämereltä Mustalle merelle saakka oli jo suoritettu loppuun. Sopimukset Itämeren valtioiden kanssa oli solmittu, mutta siellä ei vielä ollut neuvostosotaväkeä, joka olisi voinut asettua puolustukseen. Moldavia ja Bukovina oli muodollisesti liitetty takaisin Neuvostoliittoon, mutta sielläkään ei vielä ollut neuvostosotaväkeä, joka olisi voinut asettua puolustukseen. Vuoden 1940 kesäkuun puolivälissä neuvostosotajoukot menivät Eestiin, Latviaan ja Liettuaan. Saman vuoden kesäkuun 27 päivänä neuvostosotajoukot menivät Bukovinaan ja Moldaviaan, jonka Romania oli riistänyt Neuvostoliitolta Lokakuun vallankumouksen jälkeen.

Täten vietiin päätökseen „itäisen" rintaman muodostaminen Itämereltä Mustalle merelle saakka hitleriläistä aggressiota vastaan.

Englannin ja Ranskan johtavat piirit, jotka parjasivat Neuvostoliittoa edelleenkin aggressoriksi „itäisen" rintaman muodostamisen takia, eivät nähtävästi ymmärtäneet, että „itäisen" rintaman ilmestyminen merkitsee perinpohjaista murrosta sodan kulussa hitleriläistä hirmuvaltaa vastaan demokratian voiton hyväksi.

Ne eivät ymmärtäneet, ettei kysymys ollut Suomen, Liettuan, Latvian, Eestin ja Puolan kansallisten oikeuksien rikkomisesta tai rikkomatta jättämisestä, vaan siitä, että oltaisiin voitu järjestää voitto natseista ja siten estää näiden maiden muuttaminen Hitler-Saksan oikeudettomiksi siirtomaiksi.

Ne eivät ymmärtäneet, että kysymys oli siitä, että oltaisiin voitu rakentaa este saksalaisten sotajoukkojen etenemiselle kaikilla seuduilla, missä se suinkin oli mahdollista, järjestää luja puolustus ja siirtyä sitten vastahyökkäykseen, murskata hitleriläiset sotajoukot ja luoda siten mahdollisuus näiden maiden vapaalle kehitykselle.

Ne eivät ymmärtäneet, että muita teitä voiton saavuttamiseksi hitleriläisestä aggressiosta ei ole olemassa.

Tekikö Englannin Hallitus oikein sijoittaessaan sodan aikana sotajoukkojaan Egyptiin, vaikka egyptiläiset protesteerasivat ja eräät ainekset Egyptissä tekivät vastarintaakin? Ehdottomasti oikein! Se oli mitä tärkein keino katkaista hitleriläiseltä aggressiolta tie Suezin kanavan suuntaan, suojella Egypti Hitlerin hyökkäyksiltä, järjestää voitto Hitleristä ja estää siten Egyptin muut-

taminen Hitlerin siirtomaaksi. Ainoastaan demokratian viholliset tai mielenvikaiset voivat väittää, että Englannin Hallituksen toimenpiteet tässä tapauksessa olivat aggressiota.

Tekikö Amerikan Yhdysvaltojen Hallitus oikein laskiessaan maihin sotajoukkojaan Casablancassa marokkolaisten vastalauseista huolimatta ja vaikka Petainin hallitus Ranskassa, jonka valta ulottui Marokkoon, teki suoranaista sotilaallista vastarintaa? Ehdottomasti oikein! Se oli mitä tärkein keino muodostaa tukikohta saksalaisen aggression vastustamista varten Länsi-Euroopan välittömässä läheisyydessä, järjestää voitto hitleriläisistä sotajoukoista ja luoda sillä tavalla mahdollisuus Ranskan vapauttamiseksi Hitlerin siirtomaasorrosta. Ainoastaan demokratian viholliset tai mielenvikaiset saattoivat pitää näitä amerikkalaisen sotaväen liikkeitä aggressiona.

Mutta samaa on sanottava myöskin Neuvostoliiton Hallituksen toimenpiteistä, joka järjesti vuoden 1940 kesään mennessä „itäisen" rintaman Hitlerin aggressiota vastaan ja sijoitti joukkojaan mahdollisimman kauas länteen Leningradista, Moskovasta ja Kievistä. Se oli ainoa keino katkaista tie saksalaisten sotajoukkojen esteettömältä etenemiseltä itää kohti, luoda luja puolustus ja siirtyä sen jälkeen vastahyökkäykseen, jotta yhdessä liittolaisten kanssa Hitlerin armeija voitaisiin lyödä hajalle ja ehkäistä siten Euroopan rauhaarakastavien maiden, muun muassa Suomen, Eestin, Latvian, Liettuan ja Puolan, muuttaminen Hitlerin siirtomaiksi. Ainoastaan demokratian viholliset tai mielenvikaiset saattoivat määritellä nämä Neuvostoliiton Hallituksen toimenpiteet aggressioksi.

Ja tästä seuraa, että Chamberlain, Daladier ja heidän seurueensa, jotka määrittelivät tämän Neuvostoliiton Hallituksen politiikan aggressioksi ja jotka järjestivät Neuvostoliiton erottamisen Kansainliitosta, toimivat kuin demokratian viholliset tai kuin mielenvikaiset.

Siitä seuraa edelleen, että nykyiset parjaajat ja historian väärentäjät, jotka puuhailevat yhdessä herrojen Bevinin ja Bidault'n kanssa ja jotka määrittelevät „itäisen" rintaman muodostamisen Hitleriä vastaan aggressioksi, toimivat myöskin kuin demokratian viholliset tai kuin mielenvikaiset.

Miten olisi käynyt, ellei Neuvostoliitto olisi jo ennen Saksan hyökkäystä muodostanut „itäistä" rintamaa kaukana lännessä Neuvostoliiton vanhoilta rajoilta, ellei tämä rintama olisi kulkenut Viipurin—Kaunaksen—Bielostokin—Brestin—Lvovin linjalla, vaan vanhalla rajalla Leningrad—Narva—Minsk—Kiev?

Se olisi antanut Hitlerin sotajoukoille mahdollisuuden voittaa satoja kilometrejä alaa ja siirtää Saksan rintaman 200—300 kilometriä lähemmäksi Leningradia, Moskovaa, Minskiä ja Kieviä, olisi suuresti joudututtanut saksalaisten etenemistä Neuvostoliiton

sisäosiin, olisi jouduttanut Kievin ja Ukrainan kukistumista, olisi vienyt siihen, että saksalaiset olisivat vallanneet Moskovan, olisi johtanut siihen, että saksalaisten ja suomalaisten yhdistetyt voimat olisivat vallanneet Leningradin, ja olisi pakottanut Neuvostoliiton siirtymään pitkäaikaiseen puolustukseen, mikä olisi tehnyt saksalaisille mahdolliseksi vapauttaa idästä viitisenkymmentä divisioonaa maihinnousun suorittamiseksi Englannin saarille ja saksalais-italialaisen rintaman voimistamiseksi Egyptin suunnalla. On aivan luultavaa, että Englannin Hallituksen olisi täytynyt evakuoitua Kanadaan ja että Egypti ja Suezin kanava olisivat joutuneet Hitlerin valtaan.

Mutta siinä ei ole vielä kaikki. Neuvostoliiton olisi pitänyt siirtää suuri osa Mandzhurian rajalla olevista sotajoukoistaan „itäiselle" rintamalle puolustuksensa lujittamista varten, mikä taas olisi antanut japanilaisille mahdollisuuden vapauttaa noin 30 divisioonaa Mandzhuriasta ja lähettää ne Kiinaa, Filippiinejä ja yleensä Kaakkois-Aasiaa vastaan, loppukädessä Amerikan asevoimia vastaan Kauko-Idässä.

Kaikki se olisi johtanut siihen, että sota olisi pitkistynyt ainakin parilla vuodella ja toinen maailmansota ei olisi päättynyt vuonna 1945, vaan vuonna 1947 tai jonkun verran myöhemmin.

Niin olivat asiat „itäistä" rintamaa koskevassa kysymyksessä.

Tapahtumat lännessä kulkivat kuitenkin omaa kulkuaan. Huhtikuussa 1940 saksalaiset valtasivat Tanskan ja Norjan. Toukokuun puolivälissä saksalainen sotaväki tunkeutui Hollantiin, Belgiaan ja Luxemburgiin. Toukokuun 21 päivänä saksalaiset pääsivät Englannin kanaalille ja eristivät liittolaiset Flanderissa. Toukokuun lopussa englantilaiset sotajoukot evakuoituivat Dunkerquesta, jättivät Ranskan ja lähtivät Englantiin. Kesäkuun puolivälissä kukistui Pariisi. Kesäkuun 22 päivänä Ranska antautui Saksalle.

Näin ollen Hitler polki jalkoihinsa kaikki ja kaikenlaiset Ranskan ja Englannin kanssa tekemänsä hyökkäämättömyysjulistukset.

Se oli rauhoittamispolitiikan täydellinen romahdus, kollektiivisesta turvallisuudesta kieltäytymispolitiikan ja Neuvostoliiton eristämispolitiikan täydellinen romahdus.

Oli selvää, että eristäessään Neuvostoliittoa Ranska ja Englanti rikkoivat vapauttarakastavien maiden yhtenäisen rintaman, heikensivät itseään ja tulivat itse eristetyiksi.

Maaliskuun 1 päivänä 1941 saksalaiset valtasivat Bulgarian.

Huhtikuun 5 päivänä Neuvostoliitto allekirjoitti hyökkäämättömyyssopimuksen Jugoslavian kanssa.

Kesäkuun 22 päivänä samana vuonna Saksa hyökkäsi Neuvostoliiton kimppuun.

Italia, Romania, Unkari ja Suomi lähtivät sotaan Neuvostoliittoa vastaan Saksan puolella.

Neuvostoliitto lähti vapaussotaan Hitler-Saksaa vastaan.

Euroopan ja Amerikan eri piirit suhtautuivat tähän tapahtumaan eri tavalla.

Hitlerin orjuuttamat kansat huokasivat helpotuksesta pääteltlen, että Hitler taittaa niskansa kahden rintaman, läntisen ja „itäisen" rintaman välissä.

Ranskan johtavat piirit ilkkuivat varmoina siitä, että „Venäjä tulee murskatuksi" mitä lyhimmässä ajassa.

Amerikan Yhdysvaltojen senaatin huomattu jäsen, Yhdysvaltojen nykyinen presidentti hra Truman lausui kahden päivän kuluttua Saksan hyökkäyksen alkamisesta Neuvostoliiton kimppuun:

„Jos me huomaamme Saksan olevan voiton puolella, niin meidän on autettava Venäjää, mutta jos Venäjä on voiton puolella, niin meidän on autettava Saksaa, ja tappakoot ne sillä tavalla mahdollisimman paljon." *

Samanluontoisen lausunnon antoi vuonna 1941 Iso-Britanniassa silloinen lentokoneteollisuuden ministeri Moore Brabazon, joka sanoi, että mikäli se koskee Iso-Britanniaa, niin parhaana päätöksenä taistelussa itäisellä rintamalla olisi kummankin — Saksan ja Neuvostoliiton — menehtyminen, minkä seurauksena Englanti voisi päästä vallitsevaan asemaan.

Nämä puheet ilmaisivat epäilemättä Amerikan Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian taantumuksellisten piirien kantaa.

Mutta valtava enemmistö Englannin ja Amerikan kansasta oli kuitenkin myönteisellä kannalla Neuvostoliiton suhteen ja vaati liittoutumista Neuvostoliiton kanssa menestyksellisen taistelun käymiseksi Hitler-Saksaa vastaan.

Näiden mielialojen ilmauksena on pidettävä Iso-Britannian pääministerin hra Churchillin lausuntoa kesäkuun 22 pnä 1941, että

„Venäjää uhkaava vaara on meidän vaaramme ja Amerikan Yhdysvaltojen vaara, samoin kuin jokaisen venäläisen, joka taistelee maansa ja kotinsa puolesta, asia on vapaiden ihmisten ja vapaiden kansojen asia maapallon kaikissa osissa".

Samalle kannalle asettui Neuvostoliiton suhteen Rooseveltin hallitus Amerikan Yhdysvalloissa.

Siten pantiin alulle Englannin, Neuvostoliiton ja Amerikan liittoutuma Hitler-Saksaa vastaan.

Hitleriläisvastainen liittoutuma asetti päämääräkseen hitleriläisen valtakomennon murskaamisen ja Hitler-Saksan orjuuttamien kansojen vapauttamisen. Huolimatta eri liittolaisvaltioiden

* „New York Times", kesäkuun 24 pnä 1941.

ideologian ja taloudellisen järjestelmän erilaisuudesta Englannin, Neuvostoliiton ja Amerikan liittoutumasta tuli niiden kansojen mahtava liitto, jotka olivat yhdistäneet ponnistuksensa vapaustaistelussa hitleriläisyyttä vastaan.

Tietysti silloinkin, sodan aikana, liittolaisten välillä oli erimielisyyksiä eräissä kysymyksissä. On tunnettua, miten suuri merkitys oli esimerkiksi erimielisyyksillä niin tärkeissä kysymyksissä kuin kysymys toisen rintaman avaamisesta, kysymys liittolaisten velvollisuuksista, niiden moraalisesta velvollisuudesta toisiaan kohtaan.

Tarrautuen näihin erimielisyyksiin historian väärentäjät ja kaikenkarvaiset parjaajat yrittävät vastoin selvää asiaa „todistaa", ettei Neuvostoliitto ollut eikä voinut olla uskollinen ja vilpitön liittolainen taistelussa hitleriläistä aggressiota vastaan. Mutta koska yhteinen taistelu Hitler-Saksaa vastaan ja Neuvostoliiton menettely tässä taistelussa eivät anna minkäänlaista aineistoa tämän syytöksen puolesta, niin he kääntyvät menneisyyden puoleen, sodanedelliseen kauteen, ja väittävät, että Hitlerin kanssa käytyjen „neuvottelujen" aikana Berliinissä vuonna 1940 Neuvostoliiton edustajat käyttäytyivät valapattoisesti, ei liittolaisten tavoin.

He väittävät, että Berliinin „neuvottelujen" aikana pohdittiin ja hyväksyttiin valapattoisia „Euroopan lohkomissuunnitelmia", Neuvostoliiton alueellisia tavoitteita „Neuvostoliitosta etelään Intian valtameren suuntaan", „suunnitelmia" Turkin, Iranin ja Bulgarian suhteen sekä muita „probleemeja". Parjaajat käyttävät tähän tarkoitukseen saksalaisten lähettiläiden ja muiden hitleriläisten virkamiesten tiedonantoja, kaikenlaisia kirjelmiä ja joidenkin „pöytäkirjojen" saksalaisia luonnoksia sekä muita senlaatuisia „asiakirjoja".

Mitä Berliinissä todellisuudessa tapahtui? On sanottava, että niinsanotut „Berliinin neuvottelut" vuonna 1940 eivät todellisuudessa olleet mitään muuta kuin V. M. Molotovin vastavierailu Ribbentropin kahteen käyntiin Moskovassa. Keskustelut koskivat pääasiassa Neuvostoliiton ja Saksan suhteita. Hitler yritti tehdä niistä perustan laajalle sopimukselle Saksan ja Neuvostoliiton välillä. Neuvostopuoli päinvastoin käytti niitä tunnustelutarkoitukseen, saksalaisen puolen asenteen tutkimiseen, eikä sillä ollut minkäänlaista aikomusta tehdä mitään sopimusta saksalaisten kanssa. Näissä neuvotteluissa Hitler oli sitä mieltä, että Neuvostoliiton pitäisi hankkia itselleen tie Persian lahteen valtaamalla Iranin länsiosa ja englantilaisten nafta-alue Iranissa. Hän sanoi edelleen, että Saksa voisi auttaa Neuvostoliittoa säännöstelemään Turkkia koskevat vaatimuksensa aina Montrealissa tehdyn salmia koskevan sopimuksen korjaamiseen saakka; jättäen samalla kokonaan huomioimatta Iranin edut hän varjeli huolellisesti Turkin etuja

pitäen sitä ilmeisesti silloisena tai ainakin joka tapauksessa tulevana liittolaisenaan. Mitä tulee Balkanin maihin ja Turkkiin, niin Hitler piti niitä Saksan ja Italian vaikutusalueena.

Näistä keskusteluista Neuvostoliiton Hallitus teki seuraavat johtopäätökset: Saksa ei pidä arvossa yhteyksiä Iraniin; Saksa ei ole sidottu eikä aio sitoutua Englantiin, — siis Neuvostoliitto voi saada Englannista luotettavan liittolaisen Hitler-Saksaa vastaan, Balkanin valtiot joko on jo ostettu ja tehty Saksan satelliiteiksi (Bulgaria, Romania ja Unkari) tai orjuutettu samoin kuin Tshekkoslovakia taikka ovat tiellä orjuutukseen kuten Kreikka; Jugoslavia on ainoa Balkanin maa, johon voi luottaa tulevana liittolaisena hitlerinvastaisessa leirissä; Turkki joko on jo sidottu lujin sitein Hitler-Saksaan tai aikoo sitoa itsensä siihen.

Tehtyään nämä hyödylliset johtopäätökset Neuvostoliiton Hallitus ei ryhtynyt enää mihinkään keskusteluihin mainituista kysymyksistä huolimatta Ribbentropin monista muistutuksista.

Kuten nähdään, se oli tunnustelua, Hitlerin hallituksen kannan tutkimista Neuvostoliiton Hallituksen taholta, mikä ei päättynyt eikä voinut päättyä mihinkään sopimukseen.

Onko tällainen vihollisen asenteen tunnustelu rauhaarakastavien valtioiden taholta sallittavaa? Se on ehdottomasti sallittavaa. Eikä ainoastaan sallittavaa, vaan joskus se on suorastaan poliittisesti välttämätöntäkin. On vain tarpeen, että tunnustelu tapahtuisi liittolaisten tieten ja suostumuksesta ja että tunnustelun tulokset ilmoitettaisiin liittolaisille. Mutta Neuvostoliitolla ei ollut silloin liittolaisia, se oli eristetty eikä valitettavasti voinut jakaa niiden kanssa tunnustelun tuloksia.

On sanottava, että samanluontoisen, vaikka tosin pahalta haiskahtavan, Hitler-Saksan asenteen tunnustelun panivat toimeen Englannin ja Amerikan Yhdysvaltojen edustajat **jo sodan** aikana, hitleriläisvastaisen liittoutuman — Englannin, Amerikan Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton liittoutuman — järjestämisen **jälkeen**. Se käy ilmi niistä asiakirjoista, joita neuvostosotajoukot kaappasivat Saksassa.

Näistä asiakirjoista käy selville, että syksyllä v. 1941 sekä myöskin vuosina 1942 ja 1943 Lissabonissa ja Sveitsissä käytiin Neuvostoliiton selän takana neuvotteluja Englannin ja Saksan edustajien välillä sekä sen jälkeen Amerikan Yhdysvaltojen ja Saksan edustajien välillä Saksan kanssa rauhan solmimista koskevasta kysymyksestä.

Eräässä asiakirjassa, Saksan ulkoministerin sijaisen Weizsäckerin selostuksen liitteessä, kerrotaan näiden neuvottelujen kulusta Lissabonissa syyskuussa 1941. Tästä asiakirjasta käy selville, että syyskuun 13 päivänä loordi Beaverbrookin poika Aitken, Englannin armeijan upseeri ja myöhemmin Englannin parlamentin jäsen, joka edusti Englantia, kohtasi unkarilaisen Gustav von

Koeverin, joka toimi Saksan ulkoministeriön toimeksiannosta, kuten asiasta voidaan päätellä Saksan Genevessä olleen pääkonsulin Krauelin kirjeestä Weizsäckerille.

Näissä neuvotteluissa Aitken asetti suoraan kysymyksen: ,,Eiköhän tulevaa talvea ja kevättä voitaisi käyttää kulissien takaisiin keskusteluihin rauhan mahdollisuudesta?"

Toiset asiakirjat puhuvat niistä neuvotteluista, joita helmikuussa 1943 käytiin Sveitsissä Amerikan Yhdysvaltojen ja Saksan Hallitusten edustajain välillä. Yhdysvaltojen puolesta näitä neuvotteluja kävi Yhdysvaltojen Hallituksen erikoisvaltuutettu Allan Dulles (John Foster Dullesin veli), joka esiintyi salanimellä ,,Bull" ja jolle ,,Valkoinen Talo oli välittömästi antanut tehtävät ja valtuudet". Saksan puolesta hänen kanssaan kävi keskusteluja ruhtinas M. Hohenlohe, joka oli läheinen Hitler-Saksan hallitseville piireille ja toimi Hitlerin edustajana salanimellä ,,Pauls". Asiakirja, joka käsittää näiden neuvottelujen sisällön, kuuluu Hitlerin turvallisuuspalvelukselle (S.D.).

Kuten asiakirjasta nähdään, keskustelussa kosketeltiin tärkeitä kysymyksiä, jotka koskivat Itävaltaa, Tshekkoslovakiaa, Puolaa, Romaniaa ja Unkaria, ja, mikä on erikoisen tärkeätä, kysymystä rauhan solmimisesta Saksan kanssa.

Tässä keskustelussa A. Dulles (Bull) sanoi, että

> ,,Vastaisuudessa ei tulla koskaan sallimaan, että kansojen olisi pakko Saksan kansan lailla ryhtyä epätoivoisiin kokeiluihin ja sankaruuteen vääryyden ja puutteen vuoksi. Saksan valtion on jäätävä olemaan järjestyksen ja kuntoonpalauttamisen tekijänä. Sen jakamisesta taikka Itävallan siitä eroittamisesta ei voi olla puhettakaan."

Kosketellessaan Puolaa Dulles (Bull) sanoi, että

> ,,...Laajentamalla Puolaa itäänpäin sekä säilyttämällä Romanian ja voimakkaan Unkarin on tuettava suojavyöhykkeen luomista bolshevismia ja panslavismia vastaan." *

Keskustelun muistiinpanoissa todetaan edelleen, että

> ,,Mister Bull on verrattain suostuvainen Euroopan valtiorakenteen ja teollisuuden järjestämiseen laajojen alueiden pohjalla ollen sitä mieltä, että federatiivinen Suur-Saksa (Yhdysvaltojen kaltainen) siihen liittyvine Tonavan konfederatioineen tulee olemaan parhaimpana Keski- ja Itä-Euroopan järjestyksen ja jälleenrakentamisen takeena." **

Dulles (Bull) sanoi hyväksyvänsä täydellisesti Saksan teollisuuden pyrkimyksen johtavaan osuuteen Euroopassa.

Ei voida olla mainitsematta, että englantilaiset ja amerikkalaiset tunnustelivat tällä tavalla maaperää liittolaisensa — Neu-

---

* ,,Paulsin ja mister Bullin keskustelu", saksalaisista arkistoasiakirjoista.
** Katso edellä lainattua asiakirjaa.

vostoliiton — tietämättä ja ilman sen suostumusta, eikä Neuvostohallitukselle tiedoitettu mitään tämän tunnustelemisen tuloksista edes myöhemmän tiedonannon muodossakaan.

Se voi merkitä sitä, että Yhdysvaltojen ja Englannin hallitukset yrittivät tässä tapauksessa ryhtyä neuvotteluihin Hitlerin kanssa yksityisrauhasta.

On selvää, ettei Englannin ja Yhdysvaltojen Hallitusten tällaista menettelyä voida pitää minään muuna kuin liittolaisen velvollisuuden ja liittolaisen sitoumusten alkeellisimpienkin vaatimuksien rikkomisena.

Siis historian väärentäjät, jotka syyttävät Neuvostoliittoa „vilpillisyydestä", yrittävät vääntää syyn syyllisiltä syyttömien niskoille.

Ei voi olla epäilystä, etteivätkö historian väärentäjät ja muut panettelijat tuntisi näitä asiakirjoja. Ja kun he salaavat ne yleiseltä mielipiteeltä vaieten niistä parjauskamppailussaan Neuvostoliittoa vastaan, niin se johtuu siitä, että he pelkäävät historiallista totuutta kuin ruttoa.

Mitä tulee erimielisyyksiin toisen rintaman muodostamista koskevassa kysymyksessä, niin siinä ilmeni liittolaisten keskinäisten velvollisuuksien erilainen ymmärtäminen. Neuvostoihmiset ovat sitä mieltä, että jos liittolainen on joutunut ahdinkotilaan, niin häntä on autettava kaikilla mahdollisilla keinoilla ja että liittolaiseen ei ole suhtauduttava kuin tilapäiseen seuralaiseen, vaan kuten ystävään, iloiten hänen menestyksistään, iloiten hänen voimistumisestaan. Englantilaisten ja amerikkalaisten edustajat eivät ole yhtä mieltä siinä ja pitävät sellaista moraalia naiivina. He ovat sitä mieltä, että voimakas liittolainen on vaarallinen ja että liittolaisen voimistuminen ei ole eduksi heille, että heikko liittolainen on parempi kuin voimakas, ja jos liittolainen kuitenkin voimistuu, niin on ryhdyttävä toimenpiteisiin sen heikentämiseksi.

Kaikille on tunnettua, että Englannin ja Neuvostoliiton tiedonannossa samoin kuin Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojenkin tiedonannossa kesäkuussa vuonna 1942 englantilaiset ja amerikkalaiset sitoutuivat muodostamaan toisen rintaman Euroopassa jo vuonna 1942. Se oli juhlallinen lupaus ja voidaanpa sanoa — vala, joka olisi pitänyt täyttää aikanaan Neuvostoliiton sotajoukkojen rasituksen helpottamiseksi, sillä ne kantoivat harteillaan sodan ensi kautena Saksan fasismille annetun vastaiskun koko taakan. Mutta on tunnettua myöskin se, että tätä lupausta ei täytetty vuonna 1942 eikä myöskään vuonna 1943 siitä huolimatta, vaikka Neuvostoliiton Hallitus huomautti monta kertaa, ettei Neuvostoliitto voi hyväksyä toisen rintaman muodostamisen viivyttelyä.

Toisen rintaman muodostamisen viivyttelypolitiikka ei ollut lainkaan satunnaista. Se sai elinvoimansa Englannin ja Yhdysvaltojen niiden taantumuksellisten piirien pyrkimyksistä, jotka

sodassa Saksaa vastaan ajoivat omia tarkoitusperiään, joilla ei ollut mitään yhteistä Saksan fasismia vastaan käydyn taistelun vapautustehtävien kanssa. Niiden suunnitelmiin ei kuulunut Saksan fasismin lopullisen murskaamisen tehtävä. Ne olivat kiinnostuneita Saksan mahdin murtamisesta ja pääasiassa Saksan syrjäyttämisestä maailman markkinoilta vaarallisena kilpailijana ja pitivät ohjeenaan pelkkiä omanvoitonpyyteitään. Mutta niiden aikomuksiin ei suinkaan kuulunut Saksan ja muiden maiden vapauttaminen taantumuksellisten voimien herruudesta, jotka ainekset ovat imperialistisen aggression ja fasismin vakinaisia eteenpäinviejiä, samoin kuin ei niiden aikomuksiin kuulunut myöskään perinpohjaisten demokraattisten uudistusten toteuttaminen. Samalla ne perustivat laskelmansa Neuvostoliiton heikkenemiseen, sen nääntymiseen verenvuodosta, ja siihen, että uuvuttavan sodan seurauksena Neuvostoliitto menettää kauaksi aikaa merkityksensä mahtavana suurvaltana ja joutuu sodan jälkeen riippuvaisuuteen Amerikan Yhdysvalloista ja Iso-Britanniasta.

On selvää, ettei Neuvostoliitto voi pitää normaalina sellaisia suhteita liittolaiseen.

Tuon politiikan täydellisenä vastakohtana on se politiikka, jota Neuvostoliitto on toteuttanut liittolaisten välisissä suhteissa. Tämän politiikan kuvaavana piirteenä on muuttumattoman vilpitön, johdonmukainen ja rehellinen sitoumustensa täyttäminen ja valmeus antaa aina toverillista apua liittolaiselleen. Viime sodassa Neuvostoliitto antoi esimerkkejä tällaisesta todellisesta liittolaissuhtautumisesta muihin maihin — taistelutovereihinsa taistelussa yhteistä vihollista vastaan.

Esitämme erään tällaisista tosiasioista.

Kuten tunnettua, vuoden 1944 joulukuun lopussa hitleriläiset sotajoukot aloittivat läntisellä rintamalla hyökkäyksen Ardennien seudulla, mursivat rintaman ja saattoivat englantilais-amerikkalaiset sotajoukot tukalaan tilaan. Liittolaisten väittämän mukaan saksalaiset aikoivat, antamalla iskun Liegen suunnalla, murskata 1. amerikkalaisen armeijan, päästä Antwerpenin porteille, eristää 9. amerikkalaisen, 2. brittiläisen ja 1. kanadalaisen armeijan ja järjestää liittolaisille toisen Dunkerquen saattaakseen Englannin pois sodasta.

Tämän johdosta W. Churchill lähetti tammikuun 6 pnä 1945 J. V. Stalinille seuraavansisältöisen kirjeen:

„Lännessä käydään sangen raskaita taisteluja, ja sotajoukkojen ylijohdolta voidaan vaatia millä hetkellä hyvänsä hyvin tärkeitä päätöksiä. Te tiedätte itse omasta kokemuksestanne, kuinka hälyyttävä on tilanne, kun täytyy puolustaa hyvin leveää rintamaa aikana, jolloin aloite on väliaikaisesti menetetty. Kenraali Eisenhowerille olisi hyvin suotavaa ja tarpeellista tietää yleispiirtein, mitä Te aiotte tehdä, sillä se tietenkin vaikuttaa kaikkiin hänen ja meidän tärkeimpiin päätöksiimme. Saadun

tiedonannon mukaan emissaarimme, ilmavoimien päämarsalkka Tedder, oli eilen illalla Kairossa huonon sään pidättämänä. Hänen matkansa viivästyi paljon, ei tietenkään Teidän syystänne. Ellei hän ole vielä saapunut luoksenne, niin olisin hyvin kiitollinen, jos Te voisitte ilmoittaa minulle, voimmeko odottaa venäläisten suurta hyökkäystä Veikselin rintamalla tai jossakin muussa paikassa tammikuun kuluessa, sekä muistakin seikoista, joista Te ehkä haluatte tiedoittaa. En tule kertomaan kenellekään tästä sangen salaisesta tiedosta, sotamarski Brookia ja kenraali Eisenhoweria lukuunottamatta ja vain sillä ehdolla, että se pidetään visusti salassa. Pidän asiaa kiireellisenä."

Tammikuun 7 pnä 1945 J. V. Stalin lähetti M. Churchillille seuraavan vastauksen:

„Tammikuun 7 päivän iltana sain kirjeenne tammikuun 6 päivältä 1945. Valitettavasti ilmavoimien päämarsalkka hra Tedder ei ole vielä saapunut Moskovaan.

On erittäin tärkeää käyttää ylivoimaamme tykistön ja ilmavoimien alalla saksalaisia vastaan. Sitä varten tarvitaan selkeätä säätä ilmavoimille ja ettei olisi matalaa sumua, joka haittaa tykistön tähtäintulta. Me valmistaudumme hyökkäykseen, mutta sää on nykyään epäsuotuinen hyökkäyksellemme. Mutta ottamalla kuitenkin huomioon liittolaistemme tilan länsirintamalla Korkeimman Ylipäällikön Päämaja on päättänyt kiirehtiä valmistautumisen suorittamista loppuun ja välittämättä huonoista sääsuhteista alkaa laajat hyökkäysliikkeet saksalaisia vastaan koko keskisellä rintamalla viimeistään tammikuun toisella puoliskolla. Voitte olla varmoja siitä, että me teemme kaiken, mitä suinkin voidaan tehdä, auttaaksemme liittolaistemme mainehikkaita sotajoukkoja."

Vastauskirjeessään J. V. Stalinille W. Churchill kirjoitti tammikuun 9 päivänä:

„Olen hyvin kiitollinen Teille liikuttavasta kirjeestänne. Lähetin sen kenraali Eisenhowerille yksinomaan henkilökohtaisesti hänen tietoonsa. Seuratkoon täydellinen menestys jaloa aloitettanne!"

Jouduttaakseen apua liittolaisten sotajoukoille lännessä Neuvostoliiton sotajoukkojen Korkein Ylipäällystö päätti siirtää hyökkäyksen alkamisen saksalaisia vastaan Neuvostoliiton ja Saksan rintamalla tammikuun 20 päivästä tammikuun 12 päivään. Tammikuun 12 päivänä alkoi neuvostosotajoukkojen suuri hyökkäys laajalla rintamalla Itämereltä Karpaateille asti. Liikkeelle pantiin 150 neuvostodivisioonaa sekä suuret määrät tykistöä ja ilmavoimia, jotka mursivat saksalaisten rintaman ja löivät saksalaiset sotajoukot satojen kilometrien päähän.

Länsirintamalle uutta iskua varten varatut saksalaiset sotajoukot, muun muassa 5. ja 6. hyökkäysvaunuarmeija, lopettivat tammikuun 12 päivänä hyökkäyksensä ja 5—6 päivän kuluessa otettiin pois rintamalta ja lähetettiin itään — hyökkääviä neuvostosotajoukkoja vastaan. Saksalaisten sotajoukkojen hyökkäys lännessä meni myttyyn.

Tammikuun 17 pnä 1945 W. Churchill kirjoitti J. V. Stalinille:

„Olen hyvin kiitollinen Teille kirjeestänne ja olen hyvin iloinen, että ilmavoimien marsalkka Tedder teki Teihin niin hyvän vaikutuksen.

Hänen Majesteettinsa Hallituksen nimessä ja kaikesta sydämestäni haluan lausua Teille kiitoksemme ja onnittelumme sen jättiläishyökkäyksen johdosta, jonka Te olette aloittaneet itärintamalla.

Nyt Te epäilemättä tiedätte kenraali Eisenhowerin suunnitelmat ja missä määrin niiden toteuttamista pitkitti Rundstedtin häiritsevä hyökkäys. Olen vakuutettu siitä, että koko rintamallamme tullaan käymään taisteluja herkeämättä. 21. brittiläinen armeijaryhmä aloitti sotamarski Montgomeryn johdolla tänään hyökkäyksen Roermondin eteläpuolella."

J. V. Stalinin päiväkäskyssä Neuvostoliiton sotajoukoille vuoden 1945 helmikuussa tästä neuvostosotajoukkojen hyökkäyksestä sanottiin:

„Tämän vuoden tammikuussa Punainen Armeija antoi viholliselle ennenkuulumattoman voimakkaan iskun koko rintamalla Itämereltä Karpaateille saakka. Se murti 1.200 kilometrin pituudelta saksalaisten lujan puolustuksen, jonka he olivat rakentaneet monien vuosien kuluessa. Hyökkäyksen aikana Punainen Armeija heitti nopeilla ja taitavilla liikkeillään vihollisen kauaksi länteen...

Meidän talvihyökkäyksemme menestykset johtivat ennen kaikkea siihen, että ne tekivät tyhjäksi saksalaisten talvihyökkäyksen Lännessä, jonka tarkoituksena oli Belgian ja Elsassin valtaaminen, ja antoivat liittolaistemme armeijoille mahdollisuuden vuorostaan siirtyä hyökkäykseen saksalaisia vastaan ja siten yhdistää hyökkäysliikkeensä Lännessä Punaisen Armeijan hyökkäysliikkeisiin Idässä."

Sillä tavalla toimi J. V. Stalin.

Sillä tavalla toimivat todelliset liittolaiset yhteisessä taistelussa.

* * *

Sellaisia ovat tosiasiat.

Historian väärentäjiä ja parjaajia nimitetäänkin juuri sen vuoksi väärentäjiksi ja parjaajiksi, kun he eivät kunnioita tosiasioita. He pitävät parempana olla tekemisissä juorujen ja parjausten kanssa. Mutta ei ole aihetta epäillä sitä, etteikö näiden herrojen täytyisi kuitenkin loppujen lopuksi tunnustaa eräs kaikille tunnettu totuus, nimittäin se, että valhe ja parjaus katoaa, mutta tosiasiat jäävät.

***Neuvostoliiton Tiedonantotoimisto.***

Ответств. за выпуск *Т. Нуутинен.*
Техн. редактор *Т. Евсеева*

---

Подписано к печати 11 июня 1948 г.
$3^1/_2$ печатн. листа. 4,3 уч.-изд. листа.
Бумага $60 \times 92^1/_{16}$. Госиздат К-ФССР
№ 17. Заказ № 362. Тираж 1500.
Цена 1 руб. Е—04933.

---

Книжная типография Управления
полиграфпромышленности
при Совете Министров К-ФССР
г. Сортавала, Карельская ул. д. 32

Hinta 1 rpl.

ФАЛЬСИФИКАТОРЫ ИСТОРИИ
(историческая справка)
(на финском языке)

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО КАРЕЛО-ФИНСКОЙ ССР
г. ПЕТРОЗАВОДСК — 1948